

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

**PRIMERJAVA OBDAVČENJA KAPITALSKIH DOBIČKOV MED REPUBLIKO
SLOVENIJO IN IZBRANIMI DRŽAVAMI**

Katja Habjanič

Ljubljana, maj 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

**PRIMERJAVA OBDAVČENJA KAPITALSKIH DOBIČKOV MED REPUBLIKO
SLOVENIJO IN IZBRANIMI DRŽAVAMI**

Kandidatka: Katja Habjanič
Št. Indeksa: 04033099
Mentorica: doc. dr. Maja Klun

Ljubljana, maj 2010

POVZETEK

Predmet diplomskega dela je primerjava obdavčenja kapitalskih dobičkov med Republiko Slovenijo in izbranimi državami. Te so: Avstrija, Hrvaška, Luksemburg in Malta. Razdeljena je na več vsebinskih sklopov: prvi sklop predstavlja definicijo kapitala in kapitalskega dobička po različnih nacionalnih zakonodajah. V drugem delu je zgodovinsko predstavljena obdavčitev kapitalskih dobičkov v Sloveniji s primerjanimi spremembami. Nato sledi predstavitev davčnih sistemov izbranih držav glede obdavčevanja kapitalskih dobičkov, predvsem v smislu, kaj in kdo je obdavčen ter na kakšen način. Nato sledijo konkretni izračuni davčne obveznosti pri odsvojitvi nepremičnine in vrednostnih papirjev v odvisnosti od dobe imetništva ter analiza izsledkov. Pri tem je ugotovljeno, da Slovenija obdavčuje najvišje, prav tako je obdobje obdavčevanja bistveno daljše od ostalih. Na realno dosežen kapitalski dobiček ima velik vpliv tudi inflacija. Zadnji sklop opredeljuje stopnjo harmonizacije obdavčevanja kapitalskih dobičkov v EU ter izogibanje dvojnega obdavčevanja.

KLJUČNE BESEDE: kapital, kapitalski dobiček, obdavčitev, zavezanec, harmonizacija, varčevanje.

SUMMARY

The main subject of diploma work is in comparison of capital gains tax between the Republic of Slovenia and selected countries. These are: Austria, Croatia, Luxembourg and Malta. It is distributed into several areas: the first set a definition of capital and capital gains under the various national legislations. In the second part is introduced the historical capital gains taxation in Slovenia, compared with the changes. Then followed the presentation of tax systems in selected countries with regard to capital gains taxation, particularly in terms of what and who is taxed and how. Then are followed the concrete calculations of the tax liability when selling real estate and securities, depending on the holding period and analysis results. It is found that the highest taxing Slovenia also has a significantly longer period of taxation from the rest. The real capital gains has made a significant impact overall inflation. The last set of specifying the degree of harmonization of capital gains taxation in the EU and the avoidance of double taxation.

KEYWORDS: capital, capital gains tax, taxation, taxpayer, harmonization, savings.

KAZALO

POVZETEK	iii
SUMMARY	iv
1 UVOD	1
1.1 OPREDELITEV OZ. OPIS PROBLEMA, KI JE PREDMET RAZISKAVE	1
1.2 NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA	2
1.3 METODE DE LA	3
1.4 STRUKTURA DELA	3
2 POJEM KAPITALA	4
2.1 RAZVRŠČANJE KAPITALA PO SLOVENS KEM RAČUNOVODSKEM STANDARDU ..	5
2.2 KAPITAL Z VIDIKA DOLOČIL ZAKONA O DOHODNINI (ZDOH-2)	7
2.2.1 Nepremičnina	7
2.2.2 Vrednostni papir in investicijski kupon	8
2.3 KAPITAL Z VIDIKA ZAKONA O TRGU FINANČNIH INSTRUMENTOV	10
2.3.1 Osnovni finančni instrumenti	10
2.3.2 Izvedeni finančni instrumenti	10
3 ZGODOVINA OBDAVČENJA KAPITALSKIH DOBIČKOV PRI NAS	12
3.1 ZAKON O DOHODNINI (ZDoh)	12
3.2 ZAKON O DOHODNINI (ZDoh-1)	13
3.3 PRIMERJAVA ZDoh-1 IN ZDoh-2 Z VIDIKA KAPITALSKIH DOBIČKOV	18
4 DAVČNI SISTEMI IZBRANIh DRŽAV	22
4.1 AVSTRIJA	23
4.1.1 Kdo je obdavčen	23
4.3.1 Kaj se obdavčuje	23
4.2 HRVAŠKA	25
4.2.1 Kdo je obdavčen	25
4.2.2 Kaj se obdavčuje	25
4.3 MALTA	26
4.3.1 Kdo je obdavčen	26
4.3.2 Kaj se obdavčuje	27
4.4 LUKSEMBURG	28
4.4.1 Kdo je obdavčen	28
4.4.2 Kaj se obdavčuje	28
4.5 SLOVENIJA	30
4.5.1 Kdo je obdavčen	30
4.5.2 Kaj se obdavčuje	31
5 DAVČNE ZANČILNOSTI OBDAVČITVE KAPITALSKIH DOBIČKOV	33
5.1 PRIMERJAVA DAVČNIH STOPENJ	34
5.2 PRIMERJAVA OBRAČUNANEGA DAVKA	35
5.2.1 Za odsvojitev nepremičnine v odvisnosti od dobe imetništva	35

5.2.2	Obdavčitev kapitalskih dobičkov za vrednostni papir v odvisnosti od dobe imetništva	36
6	HARMONIZACIJA OBDAVČITVE KAPITALSKIH DOBIČKOV	39
6.1	PREDPISI EU ZA OBDAVČITEV KAPITALSKIH DOBIČKOV.....	39
6.2	IZOGIBANJE DVOJNEGA OBDAVČEVANJA.....	40
7	ZAKLJUČEK	41
	LITERATURA IN VIRI.....	43
	INTERNETNI VIRI	44
	ZAKONI IN PRAVILNIKI	45
	SEZNAM TABEL IN GRAFOV	46
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	47

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV OZ. OPIS PROBLEMA, KI JE PREDMET RAZISKAVE

Davčna zakonodaja je zelo pomemben element, ki vpliva na odločitve posameznika pri razporejanju prihrankov med sedanjo in prihodnjo porabo ter pri investicijskih odločitvah. Za posameznika je vsekakor najpomembnejši končni donos pri posameznih oblikah naložb, pri čemer pa ga davek lahko precej oskubi.

Slovenski državljani imajo še vedno, kljub dobri obveščenosti in relativno razvitem trgu kapitala pri nas, svoja sredstva oz. prihranke naložene na računih svoje banke (po nekaterih podatkih naj bi ta delež znašal okoli 60,4%). Po primerjavah, ki jih navajajo nekatere večje upravljalne družbe pri nas (Medvešek Pušnik, KD) imamo Slovenci v svetovni primerjavi še vedno dokaj majhen delež naložb v trg kapitala na prebivalca, saj smo daleč od evropskega povprečja in smo po evropski lestvici primerjani z državami kot so Slovaška in celo Tajvan.

Kar se tiče nepremičninskega trga pri nas pa bi lahko rekli, da je v primerjavi z Ameriškim sistemom, kjer je razvit predvsem najemniški nepremičninski trg, ravno nasproten, oz. se ne izvaja v tako velikem obsegu. Večinoma je razvit predvsem na urbanih področjih. Razlog za to verjetno tiči v preteklosti, ko je bil razvit sistem t.i. kadrovskega najemniških stanovanj, ki so se kasneje s pomočjo »Jazbinškovega zakona« preoblikovala v privatno lastnino. Tako so lahko Slovenci, ki so imeli tako stanovanjsko pravico, kupili nepremičnino po zelo ugodni ceni. Dejstvo je tudi, da so bile predvsem stanovanjske hiše, še pod »starim« režimom, zgrajene s pomočjo ugodnih kreditov, ki jih je dodatno oklestila visoka inflacija.

V svojem diplomskem delu želim primerjati obdavčitev kapitalskih dobičkov v Republiki Sloveniji z državami po lastnem izboru. Izbrala sem si različne države, tako v Evropski Uniji kot izven nje. Za izhodišče primerjave sem si izbrala Slovenijo. Ta bo v diplomskem delu prikazana bolj podrobno od ostalih. Namen takega izbora držav je ponuditi bralcu čim bolj širok spekter raznolikosti urejanja sistema obdavčevanja kapitalskih dobičkov navkljub dejstvu, da gre za države, ki so si po oddaljenosti v primerjavi s svetom, blizu. Izbrala sem si Republiko Hrvaško, ki je še v pogajanjih z Evropsko Unijo za vstop. Nato sem vključila državo, ki je prav tako še relativno mlada članica unije, tako kot Slovenija. Naslednja zanimiva za primerjavo je država, ki je »stara« država članica EU. Zadnja pa država, ki velja v očeh mnogih kot nek fenomen oz. davčna oaza, ki vabi potencialne vlagatelje z nizkimi davki.

Ker smo bili v zadnjem času priča recesiji, je za vlagatelja še toliko bolj pomembna mobilnost in likvidnost naložbe, da na tak način zavaruje svoj dobiček oz. naložbo prilagodi trenutni situaciji na trgu. V tujini že nekaj časa poznajo t.i. »sklade skladov«, kjer lahko med različnimi upravljaljskimi družbami (npr. Franklin Templeton, JP Morgan, Paribas) menjaš točke investicijskega sklada brez davka na kapitalski dobiček ter za enako tvegani razred ni vstopne provizije. Tako kapital ostaja na finančnem trgu, naložba se plemeniti, kar pa je dobro tudi za državo, saj ob višjem donosu naložbe, pri končni odsvojitvi, prejme več davka. Premiki v tej smeri so se začeli v Sloveniji v lanskem letu, vendar samo pri določenih upravljalcih. Po mojem mnenju nekoliko prepozno, saj je recesija na finančnem trgu že oklestila ustvarjene dobičke. Tisti, ki pa so kapital umikali, so pri tem plačali visok davek oz. so tako ustvarili realno izgubo. Zdi se mi tudi, da je 20 let lastništva zelo dolgo obdobje, glede na to, da je pri nas malo takih podjetij, ki kotirajo na borzi in obstajajo 20 let. Še manj pa je takih investicijskih in vzajemnih skladov, pravzaprav je povprečna doba obstajanja pri nas 5 let.

Pri tem se poraja vprašanje, ali so cilj in načela davčne politike v skladu z izvajanjem le-teh? Ali je primerno obdavčevati vse vrste kapitalskih dobičkov fizičnih oseb cedularno?

1.2 NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA

Namen diplomskega dela je bralcu predstaviti pomen kapitala in doseganje kapitalskega dobička, še posebej z davčnega vidika. Ker davek od dobička iz kapitala sodi med neposredne (direktne) davke, je eden izmed virov dohodnine. Dohodnina pa sodi med javno-finančne prihodke ter na tak način polni državno blagajno.

Namen je tudi predstaviti po točno določenem ključu izbora držav nacionalne sisteme obdavčevanja kapitalskih dobičkov ter ugotoviti po posameznih segmentih obdavčevanja njihove lastnosti.

Cilj naloge je ugotoviti s primerjalno metodo razlike med dejansko pobranim davkom, realno ustvarjenim donosom naložbe v odvisnosti od dobe imetništva ter tako ugotoviti, katera država je ekonomsko in davčno ugodnejša. Raziskala sem tudi dejavnike, ki bi na to lahko vplivali.

Cilj je bil tudi podati razloge za spremembo nekaterih segmentov obdavčevanja ter podati predloge, kako Slovenijo narediti z davčnega vidika bolj konkurenčno ter v času recesije bolj privlačno.

1.3 METODE DELA

V diplomskem delu so uporabljene naslednje metode:

METODA ŠTUDIJA – preučitev ustrezne literature in zakonodaje s področja obdavčevanja kapitalskih dobičkov, tako tuje kot domače, veljavne kot neveljavne zakonodaje.

PRIMERJALNA METODA – predvsem pri zgodovini obdavčevanja kapitalskih dobičkov, kot tudi pri primerjavi obračunanega davka in davčnih stopenj.

DESKRIPTIVNA METODA – s katero je prikazano obdavčevanje kapitalskih dobičkov z dveh zornih kotov, pri nas in v tujini.

1.4 STRUKTURA DELA

V prvem poglavju sem prikazala splošno definicijo ter ekonomsko klasifikacijo kapitala. Nato sledi teoretični prikaz klasifikacije kapitala po različnih zakonodajah, in sicer: po Slovenskem računovodskem standardu, po Zakonu o gospodarskih družbah, po Zakonu o dohodnini, po Zakonu o vrstah finančnih instrumentov.

V drugem poglavju sem primerjala zgodovino obdavčenja kapitalskih dobičkov v Republiki Sloveniji. Primerjala sem bistvene spremembe obdavčevanja kapitalskih dobičkov ter kritično presodila posamezne spremembe spreminjanja zakona s tega področja. Predstavljen bo ZDoh, ZDoh-1 in ZDoh-2 z vsemi spremembami, dopolnitvami in popravki.

V tretjem poglavju sem se skoncentrirala na področje veljavne zakonodaje obdavčenja kapitalskih dobičkov fizičnih oseb v RS in izbranih državah. Poglavje sem razčlenila na podpoglavja, kjer je obravnavana vsaka država ločeno po istem vsebinskem sklopu. Ugotovila sem, kdo je obdavčen ter kaj se obdavčuje.

V četrtem poglavju so predstavljene lastnosti posamezne obdavčitve ter njihove značilnosti. Sledijo lastni izračuni glede davčne obremenitve in analiza izsledkov. Ugotovila sem, katera država je z davčnega vidika najbolj ugodna, kakšne so razlike ter zakaj do njih prihaja.

V petem poglavju je predstavljeno področje harmonizacije obdavčitve kapitalskih dobičkov. Predstavljeni so nekateri sprejeti predpisi EU ter izogibanje dvojnega obdavčevanja. V zaključku sledijo spoznanja in ugotovitve.

2 POJEM KAPITALA

Kapital je širok pojem, saj zajema praktično vse okoli nas, kar lahko vidimo, primemo ter občutimo, tako materialno kot nematerialno (znanje, vzgoja, potomstvo, pravice, denar, informacije, dobrine, sredstva...). Nenazadnje smo kapital tudi mi sami (človeški kapital).

Zato lahko govorimo o več vrstah kapitala: finančni, duhovni, materialni, tuji, domači, tvegani, bančni, delniški, dolgoročni, kratkoročni, lastniški, dolžniški, itd. Tako bi lahko v grobem rekli, da se kapital razlikuje po svojem viru oz. poreklu - na kakšen način smo ga pridobili oz. namenu - kam ter na kakšen način ga bomo investirali. Razlikuje se tudi po subjektu, ki ga je ustvaril. Lahko je to fizična ali pravna oseba.

Skozi razvoj človeške družbe se spreminja tudi videnje kapitala, saj je v veliki meri odvisno od stanja družbe, njenega razvoja, takratnega prepričanja, vrednot. Danes se za kapital šteje čisto nekaj drugega kot se je v prejšnjem tisočletju, nenazadnje tudi stoletju. Odvisno je tudi, kje na svetu se nahajamo oz. kje živimo. Tako bi lahko rekli, da se je na Kitajskem ali Srednjem vzhodu poimenoval za presežek kapitala več kot en možki potomec na družino.

Kot sem že omenila, se skozi razvoj družbe spreminja tudi videnje kapitala, njegovo vrednotenje, način pridobivanja, trajnost, način vlaganja, itd. V prazgodovini, ko govorimo o nastanku človeka in njegovem razvoju, se je za kapital smatralo potomstvo oz. ohranitev vrste. Več otrok si imel, številčnejša je bila družina, večjo moč je imela nad ozemljem, dobrinami na tem ozemlju, rod pa se je nadaljeval. S pričetkom oblikovanja prve razvitejše civilizacije se je začelo delo deliti na lovce, poljedelce, nabiralce..., s tem pa so postale kapital tudi materialne dobrine. Posledično se je oblikovala potreba po kopičenju kapitala, kar je omogočalo moč, vodenje, vladanje, itd.

Beseda kapital izvira iz 16. stoletja kot latinska beseda *capitalis* oz. glaven, ki pa izhaja iz latinske besede *caput, capitis*, kar pa pomeni glava (Verbinc, 1989, str. 331).

Kapital je v ekonomiji trajen vir financiranja, ki ga v podjetje vložijo lastniki ali pa je nastal z uspešnim poslovanjem podjetja. Z vidika podjetja je to obveznost do lastnikov, če ne prej, pa po prenehanju delovanja podjetja (Wikipedia, 2009).

Računovodski standardi izhajajo iz finančnega pojmovanje kapitala, po katerem je vrednost začetnega vloženega kapitala (osnovni kapital), določena z vrednostjo sredstev, ki so jih v podjetje vložili lastniki tako v obliki denarja kot tudi v obliki stvari (Wikipedia, 2009).

Kapital se lahko poveča z dodatnimi vložki ali pa z nerazdelitvijo čistega dobička. (Wikipedia, 2009).

Že Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 42/2006, ZGD-1) določa v 171. členu najnižji znesek osnovnega kapitala pri ustanovitvi kapitalske družbe. Najnižji znesek osnovnega kapitala je 25.000 evrov.

Kapital so tudi finančne naložbe, ki prinašajo dohodek, ki se obrestuje, ter tako z njim ustvarimo neko določeno presežno oz. dodatno vrednost (Wikipedia, 2009).

Področje obdavčevanja kapitalskih dobičkov pravnih oseb je urejeno z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 117/2006, ZDDPO-2). Kapitalske dobičke dosegajo tudi fizične osebe. Če so kapitalski dobiček dosegli z odsvojitvijo oz. prodajo, zamenjavo itd., je to področje zakonsko urejeno z dohodnino (Ur.l. RS, št. 117/2006 ZDoh-2). Kadar pa gre za darilo, je to področje zakonsko urejeno v Zakonu o davku na dediščine in darila (Ur.l. RS, št. 117/2006).

2.1 RAZVRŠČANJE KAPITALA PO SLOVENSKEM RAČUNOVODSKEM STANDARDU

Kapital je obveznost do lastnikov podjetja kot financerjev podjetja, ki zapade v plačilo, če podjetje preneha delovati ali če se sprejme sklep o dekapitalizaciji podjetja zaradi zmanjšanja njegovega delovanja. Če gledamo nanj s finančnega zornega kota, se imenuje tudi lastniški kapital, da se razlikuje od dolgovanega kapitala (upniškega kapitala) (SRS 8, 2006, str. 5).

Kapital podjetja je finančna moč podjetja, ki (so)določa posojilno sposobnost. Boniteta podjetja je večinoma odvisna od višine kapitala. Ko ustanavljamo podjetje, je po zakonu o gospodarskih družbah predpisan minimalni kapital, potreben za ustanovitev podjetja. Ta minimalni ustanovni kapital je pogoj za vstop kapitalske družbe na trg, da pa bi poslovali, potrebujemo kapital, ki je primeren obsegu, dejavnosti in tveganjem, ki se jim izpostavljamo pri opravljanju poslov (SRS 8, 2006, str. 5).

Celotni kapital je kapital, s katerim lastniki financirajo podjetje. Pri delniških družbah se lahko imenuje tudi delničarski kapital, to je kapital, ki pripada delničarjem in ima več sestavin, med katerimi je tudi osnovni kapital, to je delniški kapital, ki opredeljuje lastništvo nad takšnim podjetjem.

Celotni kapital podjetja je njegova obveznost do lastnikov, ki zapade v plačilo, če podjetje preneha delovati, pri čemer se velikost kapitala popravi glede na tedaj

dosegljivo ceno čistega premoženja. Opremljen je z zneski, ki so jih vložili lastniki, ter z zneski, ki so se pojavili pri poslovanju in pripadajo lastnikom. Zmanjšujejo ga izguba pri poslovanju, odkupljene lastne delnice in lastni poslovni deleži ter dvigi (izplačila) (SRS 8, 2006, str. 1).

Celotni kapital sestavljajo vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let, presežek iz prevrednotenja in prehodno še ne razdeljeni čisti dobiček ali še ne poravnana čista izguba poslovnega leta (SRS 8, 2006, str. 1).

Osnovni kapital se pojavlja glede na vrsto podjetja kot:

- delniški kapital,
- kapital z deleži ali
- kapitalska vloga.

Deli se na vpoklicani osnovni kapital in nevpoklicani osnovni kapital. Nevpoklicani osnovni kapital je odbitna postavka od osnovnega kapitala (SRS 8, 2006, str. 1).

Delniški kapital se pojavlja pri delniških družbah, kapital z deleži pri drugih gospodarskih družbah, kapitalska vloga pa pri podjetjih posamičnih lastnikov (SRS 8, 2006, str. 1).

Delniški kapital se razčlenjuje na delniški kapital iz navadnih delnic, delniški kapital iz prednostnih delnic in delniški kapital iz posameznih izdaj delnic (SRS 8, 2006, str. 1).

Osnovni kapital se razčlenjuje na kapitalske deleže, ki jih imajo uskupljena podjetja, in na kapitalske deleže, ki jih imajo drugi (SRS 8, 2006, str. 1).

Odobreni kapital je v statutu določen kapital, do katerega lahko uprava (ravnateljstvo), ki je za to pooblaščen, poveča osnovni kapital, če dá soglasje nadzorni svet. Odobreni kapital se ne pripozna v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja, temveč je naveden le v pojasnilih k bilanci stanja.

Vpisani kapital je v delniški družbi vrednost izdanih delnic; v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja se pripozna kot osnovni kapital ne glede na to, ali so delnice vplačane ali ne. Vplačani kapital je v delniški družbi razlika med vpisanimi delnicami in še nevplačanimi delnicami; v družbi z omejeno odgovornostjo pa razlika med vpisanim kapitalom in še ne vplačanimi deleži kapitala. Kapital v obtoku je v delniški družbi razlika med vpisanim kapitalom in odkupljenimi lastnimi delnicami. Imenuje se lahko tudi uveljavljajoči se kapital.

Kapitalske rezerve sestavljajo zneski, ki jih podjetje pridobi iz vplačil, ki presegajo najmanjše emisijske zneske delnic ali zneske osnovnih vložkov, zneski, ki presegajo

knjigovodske vrednosti pri odtujitvi predhodno pridobljenih lastnih delnic oziroma lastnih poslovnih deležev (vplačani presežek kapitala), zneski, ki jih podjetje pridobi pri izdaji zamenljivih obveznic ali obveznic z delniško nakupno opcijo nad nominalnim zneskom obveznic, zneski, ki jih dodatno vplačajo družbeniki za pridobitev dodatnih pravic iz delnic oziroma poslovnih deležev, zneski drugih vplačil družbenikov na podlagi statuta (na primer poznejša vplačila družbenikov), zneski na podlagi poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala z umikom delnic oziroma poslovnih deležev in zneski na podlagi odprave splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala (SRS 8, 2006, str. 2).

Rezerve iz dobička so namensko zadržan del čistega dobička iz prejšnjih let, predvsem za poravnavanje možnih izgub v prihodnosti. Obvezno se razčlenjujejo na zakonske rezerve, rezerve za lastne delnice oziroma lastne poslovne deleže, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička (SRS 8, 2006, str. 2).

Preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let je ostanek tedanjega čistega dobička, ki ni v obliki dividend ali drugih deležev, razdeljen lastnikom kapitala, pa tudi nenamensko opredeljen kot rezerva. Prenesena čista izguba iz prejšnjih let je izguba, ki ni poravnana s čistim dobičkom poslovnega leta in z nabranimi drugimi sestavinami kapitala, predvsem z rezervami ali dobičkom prejšnjih let; kot takšna zmanjšuje celotni kapital (SRS 8, 2006, str. 2).

2.2 KAPITAL Z VIDIKA DOLOČIL ZAKONA O DOHODNINI (ZDOH-2)

V slovenski zakonodaji je kapital definiran v 93. členu ZDoh-2, ki pravi, da so kapital:

1. nepremičnine,
2. vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja,
3. investicijski kuponi.

2.2.1 Nepremičnina

Po pravni klasifikaciji je nepremičnina stvar, za katero veljajo skupna pravna pravila (npr. glede pridobitve lastninske pravice, zastavne pravice, služnosti, itd.). Po naravi stvari so nepremičnine zemljišča in vse, kar je z njim organsko in trajno povezano. Stvar lahko pridobi lastnost nepremičnine ne glede na namen, če ji to lastnost priznava pravni red (Leksikon prava, 2003, str. 204).

Dalje navaja Stvarnopravni zakonik RS v 18. členu, da je nepremičnina prostorsko odmerjen del zemeljske površine, skupaj z vsemi sestavinami (UL RS, št. 87/2002).

2.2.2 Vrednostni papir in investicijski kupon

Vrednostni papir je vsaka pisna listina ali izjava izdajatelja, s katero se ta zavezuje, da bo izpolnil obveznost iz vrednostnega papirja njenemu zakonitemu imetniku. Osnovni vrsti vrednostnih papirjev na borzi sta obveznica in delnica (Ljubljanska borza, 2009).

Delnica je lastniški vrednostni papir. Njen lastnik je lastnik dela kapitala podjetja, ki je izdalo delnice. Delničarji nimajo zagotovljenega povračila glavnice niti obresti, imajo pa pravico do soodločanja v podjetju. Podjetja, ki poslujejo z dobičkom, ponavadi letno izplačajo dividende lastnikom delnic. O višini dividende odločajo lastniki družbe na skupščini (Ljubljanska borza, 2009).

Navadne delnice so del delniškega kapitala. Njihovi lastniki so upravičeni do soupravljanja. Če je čisti dobiček dovolj velik, da pokrije dividende prednostnih delnic, se lahko izplačajo dividende. Prednostne delnice so del delniškega kapitala. Njihovi lastniki praviloma niso upravičeni do soupravljanja. Če je čisti dobiček dovolj velik, se izplačajo dividende v predvidenem odstotku ali znesku (SRS 8, str. 3).

Obveznica je dolžniški vrednostni papir. Vlagatelj v obveznice ne postane lastnik podjetja, ampak posojilodajalec. Z nakupom obveznice tako nimate pravice do soupravljanja podjetja, pač pa do vračila glavnice in obresti. Način vračila glavnice in obresti je različen, saj podjetja lahko glavnico vračajo sproti (anuitetno) ali ob zapadlosti dolga. Obresti podjetje lahko plačuje v nespremenljivem znesku ali pa veže njihovo višino na inflacijo ali tujo valuto. Izdajatelji plačujejo obresti letno ali polletno (ob zapadlosti kupona) (Ljubljanska borza, 2009).

Naložbeni certifikat je dolžniški vrednostni papir, ki ga izda banka, imetniku pa zagotavlja določeno izplačilo pod točno določenimi pogoji, ki so določeni v prospektu. Pri izbiri banke je pomembna boniteta izdajatelja, ki naložbeni certifikat izda. V veliki večini primerov so izdajatelji velike domače in tuje banke. Preko naložbenega certifikata je mogoča neposredna naložba, ki se nanaša na borzni indeks, ceno delnice, ceno surovine, valutno razmerje, obresti, industrijsko panogo, in ostale javno znane vrednosti. Imetnik naložbenega certifikata ni posredni lastnik premoženja, na katerega se naložbeni certifikat navezuje (Ljubljanska borza, 2009).

Naložbeni certifikati zagotavljajo vlagatelju točno določen način izplačila. Vlagatelj lahko predvideva, kakšen donos lahko pričakuje pri določeni situaciji. Ta lastnost zagotavlja uspeh naložbenih certifikatov v težkih letih po močnejših korekcijah borznih tečajev. Pojavila se je vrsta naložbe, pri kateri sta morebiten donos ali izguba pregledna in preračunljiva. Različne vrste naložbenih certifikatov omogočajo različne kombinacije. Medtem, ko nekateri certifikati zagotavljajo kapitalsko garancijo, prinašajo drugi donos tudi ob padajočih tečajih (Ljubljanska borza, 2009).

Nakupni bon je posebna vrsta opcije, ki jo izda sama delniška družba in daje imetniku pravico nakupa določene količine delnic te družbe po vnaprej določeni ceni. Pravica do nakupa po določenem času ugasne (Ljubljanska borza, 2009).

Investicijski kupon je imenski vrednostni papir, katerega izdajatelj je družba za upravljanje. Investicijski kupon se glasi na eno ali več enot premoženja podsklada in daje imetniku investicijskega kupona naslednje pravice: pravico, da od družbe za upravljanje zahteva izplačilo vrednosti enot premoženja podsklada, na katere se glasi investicijski kupon; pravico do izplačila sorazmernega dela likvidacijske mase v primeru likvidacije podsklada; pravico do izplačila sorazmernega dela čistega donosa od naložb podsklada, če pravila upravljanja krovnega sklada tako določajo (KD skladi, 2009).

Vrednost enote premoženja je vrednost, ki pove, koliko je vredna posamezna enota premoženja podsklada. Vrednost enote premoženja družbe za upravljanje navadno redno objavljajo v sredstvih javnega obveščanja. Izračunava se dnevno ob koncu trgovalnega dne, in sicer tako, da se čista vrednost sredstev podsklada na določen dan deli s številom enot premoženja podsklada v obtoku (KD skladi, 2009).

2.3 KAPITAL Z VIDIKA ZAKONA O TRGU FINANČNIH INSTRUMENTOV

2.3.1 Osnovni finančni instrumenti

Zakon o trgu finančnih instrumentov (Ur.l. RS, št. 67/2007) v 7. členu navaja vrste osnovnih finančnih instrumentov ter opredeljuje nekatere pojme. Osnovni finančni instrumenti so:

- prenosljivi vrednostni papirji,
- instrumenti denarnega trga,
- enote kolektivnih naložbenih podjetij.

Prenosljivi vrednostni papirji so vse vrste vrednostnih papirjev, razen plačilnih instrumentov, s katerimi se lahko trguje na kapitalnih trgih, in sicer:

- delnice delniških družb, drugi delnicam enakovredni vrednostni papirji, ki predstavljajo delež v kapitalu ali članskih pravicah pravnih oseb in potrdila o deponiranju v zvezi z delnicami,
- obveznice in druge vrste vrednostnih papirjev, ki vsebujejo obveznost izdajatelja oziroma izdajateljice, vključno s potrdilom o deponiranju v zvezi s temi vrednostnimi papirji,
- vsak drug vrednostni papir, ki vsebuje:
 - ✓ enostransko oblikovalno upravičenje imetnika pridobiti ali prodati prenosljivi vrednostni papir ali
 - ✓ pravico imetnika zahtevati denarno plačilo, ki se določi glede na vrednost prenosljivih vrednostnih papirjev, tečajev valut, obrestnih mer ali donosov, blaga ali glede na drug indeks ali ukrep.

Instrumenti denarnega trga so vse vrste instrumentov, s katerimi se običajno trguje na denarnem trgu, razen plačilnih instrumentov, kakršni so zakladne menice, potrdila o denarnem depozitu in komercialni zapisi.

2.3.2 Izvedeni finančni instrumenti

Izvedeni finančni instrumenti so po Zakonu o trgu finančnih instrumentov (7. člen ZTFI):

- opcije, termske pogodbe, posli, zamenjave in drugi izvedeni posli v zvezi z vrednostnimi papirji, valutami, obrestnimi merami ali donosi kot osnovnimi instrumenti ali drugi izvedeni finančni instrumenti, finančni indeksi ali druga finančna merila, ki jih je mogoče poravnati, bodisi s prenosom osnovnega instrumenta bodisi z denarnim plačilom,
- opcije, termske pogodbe, menjalni posli in drugi izvedeni posli v zvezi z blagom kot osnovnim instrumentom, ki:

- ✓ bodisi morajo biti poravnani z denarnim plačilom,
- ✓ bodisi so lahko poravnani z denarnim plačilom po izbiri ene od strank (razen zaradi neizpolnitve obveznosti druge pogodbene stranke ali drugega razloga za prenehanje pogodbe),
- opcije, terminske pogodbe, posli zamenjave in drugi izvedeni posli v zvezi z blagom kot osnovnim instrumentom, ki se lahko poravnajo s prenosom osnovnega instrumenta (blaga) pod pogojem, da se z njimi trguje na organiziranem trgu oziroma v večstranskem sistemu trgovanja,
- opcije, terminske pogodbe, menjalni posli in drugi izvedeni posli v zvezi z blagom kot osnovnim instrumentom:
 - ✓ ki se lahko poravnajo fizično,
 - ✓ ki nimajo komercialnih namenov,
 - ✓ ki imajo značilnosti drugih izvedenih finančnih instrumentov, zlasti ob upoštevanju, ali se bodisi obračunavajo in poravnajo prek priznanih klirinških družb bodisi je treba v zvezi z njimi zagotavljati zahtevano (dnevno) kritje,
- izvedeni finančni instrumenti za prenos kreditnega tveganja,
- finančne pogodbe na razlike,
- opcije, terminske pogodbe, menjalni posli in drugi izvedeni posli v zvezi s spremenljivkami ozračja, prevoznimi stroški, emisijskimi pravicami ali stopnjami inflacije ali drugi uradni ekonomskimi statističnimi podatki, ki:
 - ✓ bodisi morajo biti poravnani z denarnim plačilom-
 - ✓ bodisi so lahko poravnani z denarnim plačilom po izbiri ene od strank (razen zaradi neizpolnitve obveznosti druge pogodbene stranke ali drugega razloga za prenehanje pogodbe),
- kateri koli drug izveden posel v zvezi s premoženjem, pravicami, obveznostmi, indeksi in ukrepi, ki ni naveden v predhodnih točkah in ki ima značilnosti drugih izvedenih finančnih instrumentov, zlasti ob upoštevanju,
 - ✓ ali se z njimi trguje na organiziranem trgu in
 - ✓ ali se bodisi obračunavajo in poravnajo prek priznanih klirinških družb bodisi je treba v zvezi z njimi zagotavljati zahtevano (dnevno) kritje.

3 ZGODOVINA OBDAVČENJA KAPITALSKIH DOBIČKOV PRI NAS

Če pogledamo zgodovino Slovenije, lahko rečemo, da smo napram ostalim evropskim deželam mlada država, navkljub dejstvu, da smo Slovenci prisotni na tem ozemlju že vrsto stoletij. Po razpadu prejšnjega režima, smo se osamosvojili leta 1991. Nekaj let kasneje smo z davčno reformo postavili temelje tržnemu gospodarstvu. Takrat se je na novo opredelilo obdavčevanje fizičnih oseb. Bila je uvedena dohodnina kot osebni davek na celoten dohodek posameznika – Ur. l. RS, št. 71/93, 2/94, 7/95, 14/96 in 44/96 (Franc Pernek et al., 2002, str. 1).

3.1 ZAKON O DOHODNINI (ZDOH)

Zakon o dohodnini je začel veljati leta 1993 ter je bil z vidika obdavčevanja kapitalskih dobičkov dopolnjen v letu 1997. Omenjeni zakon sem obravnavala z vsemi spremembami in dopolnitvami na tem področju. Po temu zakonu je bil zavezanec za davek od dobička iz kapitala rezident RS in nerezident RS, ki je na območju Slovenije dosegel kapitalski dobiček. En vir obdavčljivega dobička je predstavljala prodaja ali zamenjava nepremičnin, drugi - aktualnejši vir pa je predstavljala prodaja vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu. Dobiček iz kapitala pri prodaji ali menjavi nepremičnine je bil odmerjen, če je bila prodaja opravljena pred potekom 3 let od dneva pridobitve (58. člen ZDoh). Enako je veljalo za vrednostne papirje ter deleže v kapitalu gospodarskih družb in zadrug (58. člen ZDoh) (Pernek et al., 2002, str. 210). Po preteku 3 let so bili kapitalski dobički neobdavčeni. Izjema v tem primeru so vse prve prodaje vrednostnih papirjev in deležev v kapitalu, ki so bili pridobljeni v postopku lastninskega preoblikovanja podjetij (certifikati). Takšni dobički se niso upoštevali v davčno osnovo, morebitna izguba pa ni zmanjševala davčne osnove.

Osnova za davek od kapitalskih dobičkov je bila razlika med prodajno ceno kapitala in valorizirano vrednostjo kapitala v času pridobitve. V primeru, da je razlika med prodajno ceno in vrednostjo ob pridobitvi lahko negativna, zakon omogoča pobot izgub in dobičkov iz kapitala, nastalih v istem koledarskem letu. Del izgube se ne more prenesti v naslednje leto.

Pri nepremičninah se kot vrednost v času pridobitve upošteva v pogodbi navedena nabavna vrednost nepremičnine (59. člen), upoštevati pa je potrebno tudi valorizirano vrednost investicij in izdatkov za investicijsko vzdrževanje te nepremičnine (61. člen). Kot prodajna cena nepremičnine se upošteva v pogodbi navedeni znesek (Pernek et al., 2002, str. 211).

Pri ugotavljanju kapitalskih dobičkov kot razlik med prodajno in nabavno ceno se je praviloma upoštevala valorizirana vrednost vrednostnega papirja oz. deleža v kapitalu, in sicer za čas od pridobitve do prodaje. Indeks valorizacije je bil enak koeficientu rasti cen na drobno v RS. Valorizacija je bila dovoljena za tiste vrednostne papirje, ki jih je imetnik imel v lasti več kot 6 mesecev (60. člen). Metoda za določitev vrednosti nabave je bila FIFO.

Po Zakonu o davčnem postopku (Ur.l. RS, št. 54/2004, ZDavP-1) mora zavezanec dobičke iz prodaje oz. zamenjave nepremičnine napovedati v 15-ih dneh od prodaje, in sicer pri tistem davčnem uradu, na območju katerega nepremičnina leži (172. člen) (Pernek et al., 2002, str. 212).

Davčni organ mora odločbo za odmero davka izdati v 30-ih dneh od vložitve napovedi (173. člen). Rok za vložitev napovedi za odmero davka od dobička iz kapitala na podlagi prodaje vrednostnih papirjev ter drugih deležev v kapitalu je najkasneje do 28. februarja za preteklo leto. Vložiti jo je potrebno pri istem davčnem uradu, pri katerem je zavezanec vpisan v davčni register. Stopnja davka je znašala 30% (Pernek et al., 2002, str. 212).

3.2 ZAKON O DOHODNINI (ZDOH-1)

Eden od pomembnih ciljev Slovenije je bila vključitev v svetovne in še posebej v evropske gospodarske tokove. Predpogoj, ki omogoča enakopravno gospodarsko sodelovanje, je prilagoditev predpisov s predpisi Evropske Unije. Zato se je davčna zakonodaja usmerila v večjo uskladitev z mednarodnimi standardi, kot so: obdavčitev v skladu z načelom rezidentstva in obdavčitev svetovnega dohodka, razširitev davčne osnove na vse vire dohodkov, določitev pravil, ki bodo onemogočala izogibanje plačilu davka (Pernek et al., 2002, str. 5).

Tako je Slovenija postala prvega maja 2004 polnopravna članica EU. S 1. januarjem 2005 smo začeli uporabljati Zakon o dohodnini (ZDoh-1), sprejetega s strani Državnega zbora RS 20. maja 2004, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št.45/2004. Sledile so še spremembe in dopolnitve in popravki¹.

1 – popravek Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 56/04 z dne 24. 5. 2004),
– popravek Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 62/04 z dne 7. 6. 2004),
– popravek Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 63/04 z dne 10. 6. 2004),
– Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-1A (Uradni list RS, št. 80/04 z dne 23. 7. 2004),
– Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-1B (Uradni list RS, št. 139/04 z dne 28. 12. 2004),
– Zakon o spremembi Zakona o dohodnini – ZDoh-1C (Uradni list RS, št. 53/05 z dne 31. 5. 2005),

Po temu zakonu je bil zavezanec za davek od dobička iz kapitala rezident RS, ki je na območju Slovenije kot izven nje dosegal kapitalski dobiček ter nerezident RS, ki je na območju Slovenije dosegel kapitalski dobiček. Tako opazimo v primerjavi s prejšnjo zakonodajo večji obseg domačih dohodninskih zavezancev. Vseeno pa se pojavi vprašanje, ki je na mestu: Ali smo bili dvojno obdavčeni? S strani katere države smo obdavčeni, po kakšni davčni stopnji bo davek odmerjen, itd.? V nadaljevanju bom odgovorila tudi na ta vprašanja.

Nadalje je spremembe opaziti pri določanju kapitala ter roku imetništva. Po 86. členu se je za kapital štelo:

- Nepremičnina, če je bila odsvojitve izvršena pred potekom desetih let od dneva, ko je bila nepremičnina pridobljena; nepremičnina, pridobljena pred 1. januarjem 2002 je bila neobdavčena (144. člen ZDoh-1);
- pretežni lastniški delež ali njegov del²; to je lastniški delež v osnovnem kapitalu, ki vrednostno s sorazmernim upoštevanjem drugega kapitala gospodarske družbe dosega najmanj 60 milijonov tolarjev, ki ga ima zavezanec neposredno ali posredno preko povezanih oseb, če kapital gospodarske družbe po pridobitvi lastniškega deleža presega 200 milijonov tolarjev,
- vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja, če je bila odsvojitve izvršena pred potekom treh let od dneva, ko je bil vrednostni papir ali delež pridobljen,
- za kapital se ne šteje investicijski kupon.

Kasneje je ZDoh-1D, Uradni list RS, št. 115/2006 z dne 20.12.2005 prinesel spremembo klasifikacije kapitala na:

- nepremičnina ne glede na to, ali je bila odsvojena v spremenjenem ali nespremenjenem stanju;
- vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja; za vrednostne papirje se ne štejejo dolžniški vrednostni papirji;
- investicijski kuponi.

Dalje je 87. člen navajal, da se za obdavčljivo odsvojitve kapitala šteje vsaka odsvojitve kapitala, kot je zlasti prodaja kapitala, dajanje kapitala v dar, zamenjava kapitala, izplačilo lastniškega deleža v primeru prenehanja gospodarske družbe, zadruga ali druge oblike organiziranja, zmanjšanje deleža v okviru zmanjšanja lastniškega kapitala

– Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-1D (Uradni list RS, št. 115/05 z dne 20. 12. 2005) in

– Zakon o dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-1E (Uradni list RS, št. 47/06 z dne 9. 5. 2006).

2 ZDoh-1B je prinesel dodatno podtočko člena pri davčni osnovi za odmero kapitalskega dobička od pretežnih lastniških deležev ali njegovih delov. Davčna osnova po preteku treh let, se zmanjša za 60%. Kasneje se je točka črtala.

gospodarske družbe, zadruga ali druge oblike organiziranja ter drugi primeri izplačila lastniškega deleža, izplačanega v denarju ali v naravi. Tako opazimo, da se pojavi nov termin »odsvojitvev«, ki ima obširnejši pomen kot prodaja ali zamenjava v primerjavi s prejšnjim zakonom.

Kasneje je ZDoh-1D, Uradni list RS, št. 115/2006 z dne 20.12.2005 prinesel tudi na področju obdavčljivega kapitala spremembo, ki je bila posledica drugačne klasifikacije kapitala. Obdavčeno je postalo tudi: unovčitev investicijskega kupona investicijskega sklada, izplačilo sorazmernega dela likvidacijske mase v primeru likvidacije vzajemnega sklada (87. člen).

Dalje je bil dodan člen, ki ga v ZDoh ni bilo, glede neobdavčljive odsvojitve kapitala, kjer navaja 12 situacij, kjer odsvojitve ni obdavčena (88. člen). Kasneje je bilo spremenjeno tudi to. Črtala se je 7 in 8 točka:

- zamenjava zamenljivih obveznic z delnicami istega izdajatelja, če ni denarnega doplačila;
- unovčitev dolžniških vrednostnih papirjev, razen v primeru dolžniških vrednostnih papirjev.

Ostalo je bilo nespremenjeno. Vzrok lahko spet najdemo v razširjeni klasifikaciji kapitala ter obdavčljivega kapitala.

V 89. členu je zakon navajal oprostive plačila davka pri:

- prvi odsvojitvi delnic ali deleža v kapitalu, pridobljenega v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij³,
- odsvojitvi stanovanja ali stanovanjske hiše – ki ima največ dve stanovanji, s pripadajočim zemljiščem – v katerem je imel zavezanec prijavljeno stalno prebivališče in je tam dejansko bival vsaj zadnja tri leta pred odsvojitvijo.

Nato je bila dodana še tretja točka, ki navaja oprostitev pri:

- odsvojitvi investicijskih kuponov, ki jih je imetnik pridobil z zamenjavo delnic pooblaščne investicijske družbe, ali delnic investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščne investicijske družbe – v postopku obveznega preoblikovanja pooblaščne investicijske družbe ali investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščne investicijske družbe v vzajemni sklad, ali v postopku obvezne oddelitve dela sredstev pooblaščne investicijske družbe v vzajemni sklad.

Osnova za davek je bila razlika med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi. Kadar imamo razliko negativno (izguba⁴), lahko v istem letu

³ Dopolnitev po ZDoh-1D: Za prvo odsvojitve se šteje tudi prva odsvojitve podedovanih delnic ali deleža v kapitalu, ki jih je zapustnik pridobil v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij.

zmanjšamo pozitivno davčno osnovo, vendar največ za toliko kot pozitivna davčna osnova znaša. Pozitivna razlika pa se lahko zmanjša za 1,5% v primeru odsvojitve vrednostnih papirjev. Izguba ni zmanjšala pozitivne davčne osnove pri vrednostnih papirjih in investicijskih kuponih v primeru:

- če zavezanec v roku 30 dni pred ali po odsvojitvi kapitala pridobi vsebinsko istovrstni nadomestni kapital, ali pridobi pravico do nakupa ali obveznost nakupa istovrstnega kapitala ali
- če zavezanec odsvoji kapital, zavezančev družinski član ali pravna oseba, v kateri ima pretežni lastniški delež⁵, pa neposredno ali posredno pridobi istovrstni kapital (90. člen).

Za vrednost kapitala ob pridobitvi se je za nepremičnine štela nabavna vrednost v prodajni pogodbi⁶, zmanjšana za opravljene investicije ter stroške vzdrževanja, če je to povečalo uporabno vrednost nepremičnine. Vrednost se je zmanjšala tudi na podlagi morebitnega plačila davka na dediščine in darila ter provizijo nepremičninskega posrednika, če je zavezanec pridobil nepremičnino na taki podlagi (91. člen).

Za vrednost kapitala ob pridobitvi se je za delnice in drug kapital štela primerljiva tržna cena delnice ali drugega kapitala na dan, ko je bila pravica izvršena oziroma na dan, ko je zavezanec pridobil delnice ali drug kapital, zmanjšano za provizijo borzno posredniške hiše, borze vrednostnih papirjev in klirinško depotne družbe. Tak strošek se je priznal v vrednosti 1% od nabavne vrednosti kapitala ob pridobitvi. Stroški cenitve delnice oziroma deleže ob preoblikovanju dobička ali rezerv v delu, oblikovanem iz dobička, oz. prevrednotenega popravka tega dobička ali rezerv plačnika v osnovni kapital, oziroma ko se zaradi takega preoblikovanja poveča lastniški delež zavezanca, so se priznali v višini dejanskih stroškov, vendar ne več kot 45.000 tolarjev.

Nabavna vrednost in stroški v tuji valuti so se preračunali v tolarje po srednjem tečaju Banke Slovenije. Preračun se je opravil na dan pridobitve kapitala oziroma na dan nastanka stroškov (91. člen).

Za vrednost kapitala ob odsvojitvi nepremičnine se je štelo v prodajni ali drugi pogodbi navedena vrednost kapitala ob odsvojitvi, če te vrednosti ni, je štela primerljiva tržna

4 Dopolnitev po ZDoh-1D: Za izgubo se ne šteje negativna razlika, ki je posledica valorizacije kapitala nepremičnine.

5 Dopolnitev po ZDoh-1D: lastniški delež ali pravico do lastniškega deleža v višini najmanj 25% v obliki vrednosti vseh deležev ali v obliki glasovalne pravice na podlagi lastniških deležev v konkretni osebi.

6 ZDoh-1D dodano: valorizirana s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, če je bila odsvojitev izvršena po preteku enega leta od leta pridobitve. Pri določitvi koeficienta rasti cen življenjskih potrebščin se upošteva število mesecev posedovanja kapitala v letu pridobitve in v letu odsvojitve, odvisno od tega, ali je zavezanec kapital posedoval manj kot šest mesecev oziroma več kot šest mesecev v koledarskem letu.

cena kapitala ob odsvojitvi, zmanjšana za stroške v zvezi s cenitvijo odsvojene nepremičnine, vendar ne več kot 45.000 tolarjev, provizijo nepremičninskega posrednika, vendar skupaj ne več kot 1% od vrednosti kapitala ob odsvojitvi, ter znesek davka na promet nepremičnin (92. člen). Vrednost kapitala ob odsvojitvi vrednostnih papirjev ali drugega kapitala pa se ja zmanjšala za provizijo borzno posredniške hiše⁷, borze vrednostnih papirjev in klirinško depotne družbe v zvezi z odsvojitvijo kapitala, vendar ne več kot 1% od vrednosti kapitala ob odsvojitvi. Provizije v tuji valuti so se preračunale v tolarje po srednjem tečaju Banke Slovenije. Preračun se je opravil na dan odsvojitve kapitala oziroma na dan nastanka stroškov (92. člen).

Metoda za določitev vrednosti nabave je bila FIFO (96. člen). V 93. členu so bile opredeljene odsvojitve kapitala, ki so bile opravljene pred rokom⁸, ki jih zakon navaja in je bila lahko odložljiva davčna obveznost na naslednjo obdavčljivo odsvojitve kapitala. To je bilo v primeru:

- podaritve kapitala zavezančevemu zakoncu ali otroku (lasten otrok, posvojenec in pastorek);
- zamenjave deleža v okviru zamenjave kapitalskih deležev, združitvev in delitev.

Kadar se je ugotavljanje davčne osnove odložilo, se je kot nabavna vrednost s podaritvijo ali zamenjavo pridobljenega kapitala štelo:

- v primeru, ko zakonec ali otrok zavezanca pridobi kapital z obdaritvijo – nabavna vrednost⁹ kapitala v času, ko je kapital pridobil darovalec;
- v primeru zamenjave deleža v okviru zamenjave kapitalskih deležev, združitvev in delitev – nabavna vrednost¹⁰ zamenjanih deležev v času njihove pridobitve, zmanjšana za denarno doplačilo.

Po 94. členu se je za čas pridobitve kapitala štel datum sklenitve pogodbe, na podlagi katere je fizična oseba pridobila kapital. Kadar se je nepremičnina pridobila z graditvijo, se za čas pridobitve štel datum izdaje gradbenega dovoljenja. Kadar se je odsvojil objekt, čigar čas pridobitve ni enak času pridobitve zemljišča, se za čas pridobitve objekta in zemljišča štela pridobitev objekta. Kasneje je bila dodana nova 4. točka. Kadar je zavezanec pridobil kapital kot ena od oseb, ki imajo solastninsko pravico na kapitalu ali imajo na njem skupno lastnino in se je tak kapital pozneje razdelil, se je za čas pridobitve kapitala, ki je nastal na podlagi delitve štel čas, ko je na kapitalu pridobil solastninsko pravico oziroma ko je kapital pridobil v skupno lastnino. Po 95. členu se je za čas odsvojitve kapitala štel datum sklenitve pogodbe oziroma datum, ki je razviden iz drugih dokazil. V dohodek, dosežen kot dobiček iz kapitala, so se šteli v davčnem letu doseženi dobički iz kapitala ali realizirane izgube iz kapitala. Štelo se je, da je bil dobiček

7 ZDoh-1D dodano: družbe za upravljanje, ki upravlja vzajemni sklad.

8 Popravek ZDoh-1D: na način zamenjave deleža v okviru zamenjave kapitalskih deležev.

9 Popravek ZDoh-1D: datum, ko je darovalec pridobil kapital.

10 Popravek ZDoh-1D: datum, ko so bili zamenjani deleži pridobljeni.

dosežen ali izguba realizirana v času odsvojitve kapitala (97. člen). Dalje je zakon v 125. členu določal akontacijo dohodnine. Akontacija se je izračunala in plačala po stopnji 25% od davčne osnove. Tako opazimo razliko s prejšnjim zakonom, ko imamo enotno davčno stopnjo 30%, novi zakon pa je zmanjšal stopnjo za 5 odstotnih točk. Dalje je ZDoh-1D prinesel novo VII. Poglavje, kjer v 126. a členu določa davčno stopnjo 20%, ki se zmanjšuje za 5% vsakih 5 let imetništva kapitala. Tako prvič opazimo cedularno obdavčevanje kapitalskih dobičkov.

3.3 PRIMERJAVA ZDOH-1 IN ZDOH-2 Z VIDIKA KAPITALSKIH DOBIČKOV

Leta 2007 je bila izvedena ponovna reforma, prinesla je že tretjo spremembo obdavčevanja v slabih treh letih. Leta 2004 je bila izvedena reforma, ki je zdržala 1 leto, nato so sledile v letu 2005 manjše spremembe, ki so prinesle s seboj nekaj novih določil. Leta 2007 naj bi bila reforma nujna, saj naj bi zagotovila hitrejšo gospodarsko rast, nova delovna mesta z namenom doseganja boljšega standarda prebivalstva ter konkurenčno gospodarstvo (Kobal, 2006, str. 10).

Novi zakon (ZDoh-2) je stopil v veljavo s 1.1. 2007, razen:

- pri zmanjšanju pozitivne davčne osnove pri dobičku iz kapitala, ki se uporablja že pri odmeri dohodnine za leto 2006;
- 100. člen tega zakona v delu, ki se nanaša na odlog ugotavljanja davčne obveznosti v primeru zamenjave investicijskih kuponov podsklada za investicijske kupone drugih podskladov v okviru prehajanja med podskladi pri istem krovnem vzajemnem skladu, ki se pričnejo uporabljati eno leto po uveljavitvi zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje, ki dopušča ustanovitev krovnih vzajemnih skladov;
- 5. točke drugega odstavka 96. člena tega zakona, ki začne veljati in se uporabljati z dnem, ko Evropska komisija odobri shemo tveganega kapitala.

Dalje je opaziti razliko pri odsvojitvi kapitala, ki ga določa 94. člen. Obdavčljiva je odsvojitvev kapitala ali njegovega dela. Po novem je obdavčen tudi izstop ali izključitev ter drugi primeri izplačila lastniškega deleža, izplačanega v denarju ali v naravi. V 95. členu je opaziti spremembo pri neobdavčljivem kapitalu. Neobdavčena je tudi razdelitev delnic istega izdajatelja na delnice ali združitev delnic istega izdajatelja v delnice, ki se opravi pri nespremenjenem osnovnem kapitalu izdajatelja, razen morebitnih denarnih izplačil; za delnico se šteje tudičasnica. 153. člen navaja, da se dobiček, dosežen z osvojitvijo nepremičnine pridobljene pred 1. januarjem 2002, ne obdavčuje.

Spremembe je opaziti tudi pri oprostivah. Po večini gre za spremembe na podlagi preoblikovanja zakona po vsebinskih sklopih. Tako so po novem oproščeni plačila dobička iz kapitala po 20 letih imetništva, pri odsvojitvi dolžniških vrednostnih papirjev,

pri odsvojitvi deleža, pridobljenega na podlagi naložb tveganega kapitala (naložb v obliki povečanja osnovnega kapitala družbe z vložki zavezanca ali ustanovitve gospodarske družbe) v družbi tveganega kapitala, ki je ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja družbe tveganega kapitala, če je imela ta družba status družbe tveganega kapitala skozi celotno obdobje imetništva takega deleža zavezanca. Ta določba je pričela veljati in se uporabljati 13. junija 2008, ker je ta dan Evropska komisija odobrila shemo državne pomoči.

Nekaj sprememb je opaziti tudi pri davčni osnovi, ki je urejena s 97. členom. Po novem lahko zavezanec neizkoriščen del negativne razlike pri odsvojitvi iste vrste kapitala prenaša v naslednja davčna leta in zmanjšuje pozitivno davčno osnovo, vendar ne več, kot znaša pozitivna davčna osnova. Pri zmanjšanju davčne osnove na račun prenesenega neizkoriščenega dela negativne razlike (izgube) se pozitivna davčna osnova najprej zmanjša za neizkoriščen del negativne razlike (izgube) starejšega datuma. Nič več pa ni mogoče zmanjševati davčno osnovo zaradi valorizacije kapitala in upoštevanja stroškov borznega posredovanja. Izguba pa tudi ne zmanjšuje davčne osnove pri odsvojitvi vrednostnih papirjev in investicijskih kuponov, če:

- zavezanec v roku 30 dni pred ali po odsvojitvi kapitala pridobi vsebinsko istovrstni nadomestni kapital ali pridobi pravico do nakupa ali obveznost nakupa istovrstnega kapitala;
- zavezanec odsvoji kapital in zavezančev družinski član ali pravna oseba, v kateri ima zavezanec lastniški delež ali pravico do lastniškega deleža v višini najmanj 25% v obliki vrednosti vseh deležev ali v obliki glasovalne pravice na podlagi lastniških deležev v konkretni osebi, neposredno ali posredno pridobi istovrstni kapital.

Nabavna vrednost kapitala ob pridobitvi se zmanjša za stroške, ki so opredeljeni v 98. členu. V primerjavi s starim zakonom ni potrebna valorizacija kapitala. Kadar gre za prenos kapitala preminule osebe na dediča ali pridobitev na podlagi darilne pogodbe se za nabavno vrednost kapitala v času pridobitve šteje vrednost, od katere je bil odmerjen davek na dediščine in darila. Dodane so še nekatere druge oblike pridobitve kapitala v skladu s SRS 2006, izločeni pa so stroški posredovanja, upoštevajo se normirani stroški, v višini 1% od nabavne vrednosti kapitala in stroški cenitve nepremičnine do 188€.

Pri ugotavljanju vrednosti kapitala pri odsvojitvi so dodani normirani stroški, tako kot pri prejšnjem členu in stroški cenitve do 188€ (99. člen). V primerjavi z ZDoh-1 pa se več ne upoštevajo stroški nepremičninskega posrednika, provizija borzno posredniške hiše, borze vrednostnih papirjev in klirinško depotne družbe.

Možnost uveljavljanja odloga ugotavljanja davčne obveznosti je razširjena na zamenjavo investicijskih kuponov podsklada za investicijske kupone drugih podskladov v okviru prehajanja med skladi istega krovnega vzajemnega sklada družbe za upravljanje, ki je rezident RS ali rezident druge države članice EU. Ugotavljanje davčne obveznosti se

odloži do naslednje obdavčljive odsvojitve. Kot čas pridobitve se v primeru zamenjave investicijskih kuponov podsklada za investicijske kupone drugih podskladov v okviru prehajanja med podskladi pri istem krovnem vzajemnem skladu šteje datum, ko so bili prvi zamenjani investicijski kuponi pridobljeni. Kot nabavna vrednost se v primeru zamenjave investicijskih kuponov podsklada za investicijske kupone drugih podskladov v okviru prehajanja med podskladi pri istem krovnem vzajemnem skladu šteje nabavna vrednost prvih zamenjanih investicijskih kuponov v času njihove pridobitve (100. člen).

Pri času pridobitve je poleg datuma sklenitve pogodbe tudi datum sklenitve drugega pravnega posla. Za čas pridobitve se šteje čas dejanske pridobitve kapitala (nepremičnine, objekta, ipd.), ob prenosu iz podjetja v gospodinjstvo pa čas prenehanja opravljanja dejavnosti (101. člen).

Pri odsvojitvi kapitala novi zakon predvideva več vrst odsvojitve. Čas odsvojitve kapitala je definiran s časom prenehanja gospodarske družbe, zadruga ali druge oblike organiziranja ali datumom sklepa o prenehanju oziroma zmanjšanju osnovnega kapitala ali vpisu učinka izstopa ali izključitve v register (102. člen).

Pri vodenju evidenc zalog kapitala se bistveno v primerjavi s prejšnjim zakonom ni spremenilo, razen da lahko zavezanec vodi evidenco zalog investicijskih kuponov istega vzajemnega sklada ločeno po posameznih razredih kuponov (103. člen).

V 152. členu zakonodajalec razlaga uporabo 98. člena tega zakona. Pri določanju nabavne vrednosti kapitala veljajo dodatna pravila, in sicer:

- za nabavno vrednost investicijskega kupona, ki je bil pridobljen pred 1. januarjem 2003, se šteje vrednost 1. januarja 2006,
- v primeru, ko je imetnik investicijski kupon pridobil z zamenjavo delnic pooblaščene investicijske družbe ali delnic investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščene investicijske družbe v postopku obveznega preoblikovanja pooblaščene investicijske družbe ali investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščene investicijske družbe v vzajemni sklad, ali v postopku obvezne oddelitve dela sredstev pooblaščene investicijske družbe v vzajemni sklad, in sicer v roku in po predpisih, ki urejajo to področje, se šteje, da je nabavna vrednost investicijskega kupona enaka vrednosti, ki se določi na podlagi nabavne vrednosti delnic pooblaščene investicijske družbe ali investicijske družbe pred preoblikovanjem oziroma pred oddelitvijo dela sredstev, upošteva se veljavno menjalno razmerje v času zamenjave delnic pooblaščene investicijske družbe ali investicijske družbe za investicijske kupone vzajemnega sklada,
- v primeru, ko je bila delnica pooblaščene investicijske družbe ali investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščene investicijske družbe, pridobljena na sekundarnem trgu pred 1. januarjem 2003, se za nabavno vrednost delnic pred preoblikovanjem

oziroma pred oddelitvijo dela sredstev šteje primerljiva tržna cena delnic 1. januarja 2006, določba se uporabi že pri odmeri dohodnine za leto 2007,

- se za nabavno vrednost vrednostnih papirjev in deležev, ki so bili pridobljeni pred 1. januarjem 2003, šteje tržna vrednost 1. januarja 2006, če tržne vrednosti ni, pa knjigovodska vrednost 1. januarja 2006,
- v primeru, kadar zavezanec odsvoji delnico oziroma delež, ki jo je pridobil ob povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe v letih 2005 ali 2006 in je bilo tako povečanje obdavčeno kot dividenda, se za nabavno vrednost tako pridobljene delnice ali pridobljenega oziroma povečanega deleža šteje nominalna vrednost delnice ali pridobljenega oziroma povečanega deleža ob preoblikovanju.

4 DAVČNI SISTEMI IZBRANIH DRŽAV

Davčni sistemi se med državami razlikujejo. Ločijo se države z zelo ugodno davčno klimo, srednje ugodno davčno klimo in države z manj ugodno davčno klimo. Zaradi globalizacije, prostega pretoka kapitala, storitev, dela pa poteka v mednarodnem merilu strahovita konkurenca, ki znižuje davke. Dejstvo je, da nekatere države ne obdavčujejo kapitalskih dobičkov, da bi pospešili domače gospodarstvo in s tem pritegnili tuj in domači kapital.

Načinov obdavčevanja dohodkov je veliko. Vsak pa ima svoje prednosti in slabosti. Z oblikovanim modelom država sledi specifičnim ciljem in vsak ima drugačne rezultate. Tudi modelov obdavčevanja je toliko, kolikor je davčnih zakonov. Vendar že splošno znano dejstvo je, da z ohranjanjem visoke stopnje obdavčitve izgubljammo gospodarsko rast, saj se kapital, denar, investitorji, podjetniki, tržišča selijo k nizkim davkom. Obdavčitev dohodkov fizičnih oseb izraža ekonomska in politična razmerja v družbi in času, ko je bila posamična ureditev sprejeta. Zato je primerjava med različnimi sistemi obdavčevanja subjektivna, saj ne omogoča tudi primerjav okolij, v katerih je posamezna ureditev nastala (Zakotnik, 2004, str. 21).

V okviru EU imajo vlade držav članic izključno odgovornost za raven neposrednega obdavčevanja, to je davka na osebne prejemke in na dobičke podjetja. To daje državam članicam možnost prostega določanja stopnje davka na dobiček podjetij in osebne prejemke ter davka na prihranke in kapitalske dobičke. Politika EU na področju obdavčevanja zagotavlja, da so davčna pravila skladna s cilji odpiranja novih delovnih mest, konkurenčnosti EU, enotnega trga in prostega gibanja kapitala (DURS, 2008).

Državljeni EU lahko svoje prihranke naložijo tam, kjer menijo, da bodo dobili največji donos. Vendar morajo davek plačati v tisti državi, v kateri imajo stalno prebivališče. Vlade EU izgubljajo legitimne prihodke, če njihovi rezidenti ne prijavijo dohodka iz obresti na svoje prihranke v tujini. Za odpravo pomanjkljivosti si EU in nekatere evropske vlade od 1. julija 2005 naprej izmenjujejo informacije o prihrankih nerezidentov. Avstrija, Belgija in Luksemburg ter nekaj drugih evropskih držav trenutno uporabljajo načelo pri viru odtegnjenega davka. Velik del prihodkov iz tega davka bodo prenesle v investitorjevo matično državo, v kateri se ta davek dejansko dolguje.

4.1 AVSTRIJA

Avstrija je zvezna republika, ki je članica EU od leta 1995. Uradni jezik je nemščina, valuta pa evro. Avstrijski parlament je dvodomen. Državni zbor ali *Nationalrat* ima 183 poslancev, ki jih na neposrednih volitvah izvolijo za štiri leta. Zgornji dom je zvezni svet ali *Bundesrat* z 62 predstavnikov vseh deželnih zborov, ki imajo štiriletni ali šestletni mandat. Avstrija se ponaša z bogato kulturno dediščino. Avstrijsko gospodarstvo temelji na industriji in kmetijstvu, pomemben vir prihodkov je tudi turizem (Wikipedia, 2009).

4.1.1 Kdo je obdavčen

Fizične osebe so s svojim svetovnim dohodkom (vsi domači in tuji dohodki) podvržene avstrijskemu davku iz dohodka, če imajo stalno bivališče ali večinoma bivajo v Avstriji. Oseba svoje običajno bivališče utemeljuje, če se več kot 183 dni zadržuje v Avstriji. V kolikor je doba bivanja krajša od 183 dni in ni podano stalno bivališče, obstaja omejena davčna obveznost za dohodke iz določenih avstrijskih virov. Osebe, ki ne izpolnjujejo omenjenih pogojev, so obdavčene v skladu z načelom obdavčitve po viru – razen v primeru, da je v konvencijah o preprečevanju dvojnega obdavčevanja predvidena drugačna ureditev (po Keshi et al., 2008, str. 73).

4.3.1 Kaj se obdavčuje

Na splošno kapitalski dobički niso vključeni v obdavčen prihodek, razen kapitalski dobički doseženi s prodajo podjetja, špekulativne dobičke in dobički iz odtujitve delnic, ki tvorijo znaten delež imetnika. Kapitalski dobiček od prodaje podjetja ali njegovega dela se izračuna kot znesek, za katerega izkupiček presega knjigovodsko vrednost podjetja. Pod določenimi pogoji je odlog davčne obveznosti na voljo (po Keshi et al., 2008, str. 74).

Za špekulativne dobičke se smatra:

- prodaja nepremičnine pred 10 leti imetništva,
- prodaje drugega premoženja, še posebej vrednostnih papirjev (z nekaj izjemami) v 1 letu po pridobitvi,
- uresničevanje terminskih poslov in terminskih pogodb in pisnih opcij, in trgovanje s poravnavo ali zamenjavo v 1 letu.

Dobiček od prodaje poslovnih sredstev, tudi v zgoraj omenjenem 10-letnem in 1-letnem obdobju, se šteje za špekulativne dobičke, razen če se všttevajo v poslovni rezultat podjetja (po Keshi et al., 2008, str. 74).

Dobički, ki izhajajo iz odsvojitve večinskih deležev v podjetju, ki so bili ali so v lasti kadarkoli med obdobjem 5-ih let, neposredno ali posredno. Večinski delež sestoji iz vsaj 1% delniškega kapitala družbe in so obdavčljivi kot izredni dohodek. Tak dohodek je obdavčen polovično po dohodninski lestvici, ki velja za izredne prihodke (po Keshi et al., 2008, str. 74).

Tabela 1: Stopnje dohodnine za leto 2008:

obdavčeni dohodek (eur)	stopnja (%)
prvih 10.000	0
naslednjih 15.000	38,333
naslednjih 26.000	43,596
čez 51.000	50

Vir: Keshi, 2008, str. 74.

Lestvica se uporablja za naslednje prihodke:

- pri izrednem dohodku, vključno z dobičkom od prodaje deležev podjetja (če so bili v lasti najmanj 7 let), pri določenih izgubah dohodka ter povračilu kapitala,
- kapitalski dobiček od prodaje deleža v družbi rezidentki,
- kapitalski dobički, doseženi s prodajo večinskega deleža v podjetju.

Če so bile delnice pridobljene s prodajalcem brez obravnave, je dovolj, da je nekdanji lastnik imel vsaj 1% delniškega kapitala družbe kadarkoli v času 5 let. Ker so se priznani stroški znižali na 1% z 10%, za deleže odsvojene po 31.12.2000 so priznane predhodne provizije. Če je davčni zavezanec pridobil delnice pred 1.1.1998 in ni upošteval 10% stroškov, se lahko delnice prevrednotijo. Namesto upoštevanja stroškov provizije se uporabi tržna vrednost delnice na 1.1.2001 ter tako služi kot osnova za izračun dobička (po Keshi et al., str. 74, 2008).

4.2 HRVAŠKA

Republika Hrvaška se je osamosvojila leta 1991 po razpadu nekdanje Jugoslavije. Uradni jezik je hrvaščina, valuta pa je kuna. Hrvaška je v pogajanjih za vstop v EU. Hrvaški parlament (*sabor*) je enodomen zakonodajni organ z od 100 do 160 poslanci, ki jih izvolijo na splošnih volitvah za štiri leta. Hrvaško gospodarstvo temelji na lahki industriji in storitvenih dejavnostih. Turizem je pomemben vir prihodkov (Wikipedia, 2009).

4.2.1 Kdo je obdavčen

Fizične osebe so s svojim svetovnim dohodkom podvržene hrvaškemu davku iz dohodka, če imajo stalno bivališče ali večinoma bivajo na Hrvaškem. Fizična oseba je rezidenčni davčni zavezanec, če ostane trajno ali začasno ter neprekinjeno več kot 183 dni na območju Hrvaške (po Keshi et al., 2008 , str. 137).

4.2.2 Kaj se obdavčuje

Kapitalski dobički, doseženi z odsvojitvijo premičnin in vrednostnih papirjev, niso predmet obdavčevanja. Kapitalski dobički, doseženi z odsvojitvijo nepremičnine in lastniških pravic, so obdavčeni kot dokončni davek. Davčna stopnja 25%. Davčna osnova je tržna vrednost nepremičnine, zmanjšano za morebitne stroške odtujitve ter prilagoditev nabavne cene z inflacijo. Ne glede na zgornje navedbe se davka ne plača v primeru:

- če gre za odsvojitev nepremičnine po 3 letih imetništva,
- če je zavezanec ali njegov družinski član imel prijavljeno stalno prebivališče pred prodajo nepremičnine,
- če je odsvojitev povezana z razdelitvijo premoženja zaradi ločitve ali dediščine.

Dobički povezani z lastniškimi pravicami na nepremičnini so predmet dokončnega davka. Davčna stopnja je enaka kot pri nepremičninah – 25%. Davčna osnova je tržna vrednost lastniških pravic, zmanjšana za nabavno ceno (prilagojeno inflaciji) ter stroške odtujitve (po Keshi et al., 2008, str. 139).

Na Hrvaškem je obdavčitev kapitala urejena z Zakonom o porezu na dohodak iz leta 2004. Po 30. členu tega zakona se kot dohodek od kapitala štejejo:

1. prejemki, ki so v davčnem obdobju pridobljeni iz obresti (razen za nepremičnine),
2. izvzemanje premoženja in uporabe storitev v breme dobička tekočega obdobja,
3. deleži v dobičku, pridobljeni z dodelitvijo ali z opcijskim nakupom lastnih delnic.

4.3 MALTA

Republika Malta je članica EU od leta 2004. Denarna enota je evro, uradna jezika pa malteščina in angleščina. Predsednik malteške vlade postane vodja stranke, ki dobi največ sedežev v enodomnem parlamentu (*Kamra tar-Rappreżentanti*). Turizem je pomembna gospodarska panoga, čedalje večji pomen imajo tudi storitvene dejavnosti (Wikipedia, 2009).

4.3.1 Kdo je obdavčen

Davčna obveznost posameznika je odvisna od njegovega stalnega prebivališča, običajnega prebivališča in prijavljenega stalnega prebivališča. Obstaja tudi kategorija začasnega rezidenta. Fizične osebe, ki običajno in stalno prebivajo na Malti, so obdavčeni po svetovnem dohodku. Fizične osebe, ki začasno prebivajo na Malti in nimajo prijavljenega stalnega prebivališča so zavezani za plačilo davka od vseh prihodkov, ki jih prejmejo na Malti ter izven nje, razen za kapitalske dobičke, ustvarjene v tujini. Posameznik je rezident Malte, če ima prijavljeno stalno prebivališče, možna je tudi kratka odsotnost, ki jo komisija za notranje državne prihodke označi kot razumno (po Keshi et al., 2008, str. 527).

Posameznik je začasni rezident Malte, če:

- prebiva na Malti zaradi začasnih razlogov,
- nima namena prijaviti stalnega prebivališča,
- se niso zadrževali na območju Malte 6 mesecev ali več na leto.

Nerezident je zavezanec za plačilo davka na kapitalski dobiček, ki ga je ustvaril na Malti. Nerezident je zavezanec, če odsvoji vrednostne papirje, ki kotirajo na domači borzi ter, če odsvoji nepremičnino, ki se nahaja na Malti. Zavezanec mora vložiti napoved za odmero v 30 dneh po nastanku obveznosti (po Keshi et al., 2008, str. 531).

Nerezident je obdavčen po posebni lestvici, ki velja za vse njegove prihodke:

Tabela 2: Stopnje dohodnine nerezidenta za leto 2008:

obdavčen prihodek (eur)	stopnja (%)
do 700	0
701 – 3.100	20
3.101 – 7.800	30
7.801 in več	35

Vir: Inland Revenue, 2008.

4.3.2 Kaj se obdavčuje

Posebnega pomena za posameznike je dejstvo, da ni davka na kapitalske dobičke od odsvojitve nepremičnine, ki je bila v lasti najmanj 3 leta, kot stalno lastno prebivališče neposredno pred datumom odsvojitve in pod pogojem, da se premoženje proda v roku 12 mesecev od napovedi (po Keshi et al., 2008, str. 528).

Kapitalski dobički doseženi s prodajo delnic ali deležev v malteških licenčnih kolektivnih naložbenih shemah, kjer je več kot 15% celotne naložbe sheme v tuje vrednostne papirje, temeljijo kot predmet končnega davčnega odtegljaja v višini 10% ali 15%, pri čemer se dohodek ne bo upošteval pri davčni napovedi. Imetnik tega kapitala lahko odloči, da prejme dobiček brez odbitka davka. V tem primeru se ta dohodek upošteva v davčni napovedi in je obdavčen po dohodninski lestvici (po Keshi et al., 2008, str. 529).

Tabela 3: Stopnje dohodnine (neporočeni) za davčno leto 2009:

obdavčen prihodek (EUR)	stopnja (%)
od 0 - 8,500	0
8,501 - 14,500	15
14,501 - 19,500	25
19,501 in več	35

Vir: Inland Revenue, 2009.

Izvzeti kapitalski dobički vključujejo vrednostne papirje, ki kotirajo na domači borzi, razen vrednostnih papirjev v kolektivne naložbene sheme, ki v sklad vlagajo manj kot 85% svojih skupnih naložb v vrednostne papirje na domači borzi (po Keshi et al., 2008, str. 529).

Odsvojitve nepremičnine nerezidenta, ki se nahaja na Malti velja 12% po viru odtegnjenega davka na prenos vrednosti. Izvzetje od tega pravila je odsvojitve po 5 letih imetništva, kjer ima zavezanec možnost zamenjave za davek na navedenih 12% ali v skladu s splošnimi pravili (po Keshi et al., 2008, str. 529).

4.4 LUKSEMBURG

Današnji Luksemburg je dedno vojvodstvo z enodomnim parlamentarnim sistemom (parlamentarna monarhija). Valuta je evro. Je ustanovna članica EU. Luksemburščina je podobna nemščini. Nemščina je za večino Luksemburžanov prvi tuji jezik in jezik medijev, francoščina pa je jezik uprave. Luksemburško gospodarstvo temelji predvsem na bančništvu, zavarovalništvu in jeklarski industriji. Pomembna sta tudi poljedelstvo in pridelava vina (Wikipedia, 2009).

4.4.1 Kdo je obdavčen

Zavezanec je rezident in nerezident, ki je pridobil dohodke v Luksemburgu. Rezident je zavezanec za plačilo davka tudi za dohodke izven države. Rezident je posameznik, ki ima prijavljeno stalno prebivališče v Luksemburgu ali pa je običajen kraj bivanja v Luksemburgu. Za osebo s stalnim prebivališčem, se šteje oseba, ki zavzema domače prebivališče pod pogoji, ki jasno nakazujejo, da je prostor zaseden in uporabljen. Za običajen kraj bivanja se šteje, da obstaja, če je bil zavezanec prisoten najmanj pol leta (po Keshi et al., 2008, str. 499).

4.4.2 Kaj se obdavčuje

Kapitalski dobički v zvezi s prodajo podjetja ali deleža v partnerstvu ali njegovega dela so obdavčeni na ravni podjetja. Priznana je olajšava v višini 10.000 EUR, če se je prodala celotna dejavnost podjetja. Olajšava se poveča na 25.000 EUR, če so prodana poslovna sredstva vključevala tudi prodajo nepremičnine. Tak dobiček je obdavčen v polovici davkoplačevalskega obdavčljivega dohodka po dohodninski lestvici (po Keshi et al., 2008, str. 501).

Posebna pravila veljajo za špekulativne dobičke in izgube. Dobitki in izgube so špekulativni, če obdobje imetništva ne presega 6 mesecev (za premičnine) ali 2 leti (za nepremičnine). Špekulativni kapitalski dobički od odsvojitve premičnin, ki so enaki ali presegajo 500 EUR v celotnem davčnem letu, so vključeni kot obdavčljiv dohodek pri dohodnini. Od leta 2008 se špekulativne dobičke na nepremičnine obdavčuje kot redni

dohodek na podlagi običajne stopnje; nešpekulativni dobički na nepremičnine pa so obdavčeni po najvišji stopnji 19,475% na polovico prihodka od skupne stopnje (po Keshi et al., 2008, str. 501).

Špekulativne kapitalske izgube se lahko odpišejo samo kot špekulativni kapitalski dobički v istem letu (po Keshi et al., 2008, str. 501).

Kapitalski dobički, pridobljeni z odsvojitvijo nepremičnine, kjer je zavezanec stalno prebival, so vedno oproščeni plačila takega davka, izgube ni mogoče odšteti (po Keshi et al., 2008, str. 501).

Kapitalski dobički na podlagi znatnih deležev v domače ali nerezidenčne družbe so tudi obdavčeni, če obdobje imetništva presega 6 mesecev. Neposredni ali posredni delež je večinski, če imamo več kot 10% delniškega kapitala v podjetju, ki ga je davčni zavezanec sam ali skupaj z zakoncem in mladoletnim otrokom kadarkoli v 5 letih pred odsvojitvijo posedoval. Obdavčen je dobiček v polovici po dohodninski stopnji (po Keshi et al., 2008, str. 501).

Na splošno velja olajšava v višini 50.000 EUR in se prizna za celoten znesek kapitalskega dobička, brez špekulativnih kapitalskih dobičkov. Znesek te olajšave se zmanjša za kapitalski dobiček, ki je koristil olajšavo v zadnjih 10 letih. Dodatna olajšava v višini 75.000 EUR je možna na kapitalski dobiček, dosežen z odsvojitvijo nekdanjega stalnega prebivališča staršev davčnega zavezanca, ki je pridobljena z dedovanjem. Odbitek v višini 75.000 EUR se dodeli vsakemu, ki deduje. Ti odbitki ne smejo ustvarjati izgube (po Keshi et al., 2008, str. 501).

Tabela 4: Stopnje dohodnine za davčno leto 2008:

obdavčen prihodek (EUR)	stopnja (%)
do 10.335	0
9.751 – 12.084	8
11.401 – 13.833	10
13.051 – 15.582	12
14.701 – 17.331	14
16.351 – 19.080	16
18.001 – 20.829	18
19.651 – 22.578	20
21.301 – 24.327	22
22.951 – 26.076	24
24.601 – 27.825	26
26.251 – 29.574	28
27.901 – 31.323	30
29.551 – 33.072	32
31.201 – 34.821	34
32.851 – 36.570	36
nad 36.570	38

Vir: po Keshi et al., 2008.

4.5 SLOVENIJA

Republika Slovenija je članica EU od leta 2004. Uradni jezik je slovenščina, valuta pa evro. Slovenija je ena od nekdanjih šestih jugoslovanskih ustanovnih republik. Osamosvojila se je leta 1991 z razpadom Jugoslavije. Najpomembnejše industrijske panoge so avtomobilska, kemična, kovinska, tekstilna in pohištvena industrija ter industrija elektronike in električnih naprav (Wikipedia, 2009).

4.5.1 Kdo je obdavčen

Zavezanec za dohodnino je fizična oseba, ki dosega dohodek z odsvojitvijo kapitala.

Rezident je zavezan za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ki jih doseže z odsvojitvijo kapitala in imajo svoj vir v Sloveniji, kot tudi od vseh dohodkov, ki jih doseže z odsvojitvijo kapitala in imajo vir izven Slovenije.

Nerezident je zavezan za plačilo dohodnine samo od dohodkov, ki jih doseže z odsvojitvijo kapitala in imajo svoj vir v Sloveniji. Nerezident lahko vloži napoved do 28. februarja za preteklo leto, če napove vse odsvojitve vrednostnih papirjev ter drugih deležev v kapitalu v preteklem letu.

Če zavezanec nerezident uveljavlja oprostitev, mora k napovedi priložiti potrdilo o rezidentstvu, ki ga izda pristojni organ druge države pogodbenice, iz katerega je razvidno, da je zavezanec rezident te druge države v smislu določb mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka med Republiko Slovenijo in to drugo državo (DURS, 2009).

4.5.2 Kaj se obdavčuje

Po ZDoh-2 se za kapital šteje (Zdoh-2, 93. člen):

- nepremičnina ne glede na to, ali je bila odsvojena v spremenjenem ali nespremenjenem stanju;
- vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja; za vrednostne papirje se ne štejejo dolžniški vrednostni papirji;
- investicijski kuponi.

Davek se izračuna in plača od davčne osnove po 20-odstotni stopnji. Na vsakih pet let imetništva kapitala se znižuje in znaša (Zdoh-2, 132. člen):

- po dopoljenih petih letih 15 odstotkov,
- po dopoljenih desetih letih 10 odstotkov,
- po petnajstih letih 5 odstotkov.

Napoved za odmero dohodnine od dobička iz kapitala pri odsvojitvi nepremičnine mora davčni zavezanec vložiti v 15 dneh od odsvojitve nepremičnine (DURS, 2009).

Napoved za dobiček od odsvojitve vrednostnih papirjev ter drugih deležev v kapitalu morajo zavezanci vložiti do 28. februarja tekočega leta za preteklo leto (DURS, 2009).

Kljub zgornjim navedbam pa obstajajo po zakonu določene izjeme, ki so oproščene plačila davka. Napovedi ne vložijo zavezanci, ki so (Zdoh-2, 96. člen):

- odsvojili dolžniške vrednostne papirje,
- odsvojili kapital (ki ni dolžniški vrednostni papir) po 20 letih imetništva,
- dosegli dobiček ali izgubo pri prvi odsvojitvi delnic ali deležev v kapitalu, pridobljenih v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij (tudi pri dedovanju),
- dosegli dobiček pri odsvojitvi investicijskih kuponov, ki jih je imetnik pridobil z zamenjavo delnic pooblaščne investicijske družbe ali delnic investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščne investicijske družbe.

Dohodnine se ne plača od dobička iz kapitala, doseženega pri odsvojitvi stanovanja ali stanovanjske hiše (ki ima največ dve stanovanji, s pripadajočim zemljiščem), kjer je imel zavezanec prijavljeno stalno prebivališče, ga imel v lasti in tam dejansko bival vsaj zadnja tri leta pred odsvojitvijo (Zdoh-2, 96. člen).

Davčna osnova od dobička iz kapitala je razlika med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi (Zdoh-2, 97. člen).

- vrednost kapitala ob pridobitvi = nabavna vrednost kapitala + stroški (normirani stroški v višini 1 odstotka od nabavne vrednosti kapitala, povezani s pridobitvijo kapitala in znesek davka na dediščine in darila (Zdoh-2, 98. člen),
- vrednost kapitala ob odsvojitvi = v prodajni ali drugi pogodbi navedena vrednost ob odsvojitvi – normirani stroški, povezani z odsvojitvijo kapitala (v višini 1 odstotka od vrednosti kapitala ob odsvojitvi (Zdoh-2, 99. člen).

5 DAVČNE ZANČILNOSTI OBDAVČITVE KAPITALSKIH DOBIČKOV

Države praviloma obdavčujejo dobičke, realizirane pri odsvojitvi nepremičnine, vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu. Edina država, ki v zakonodaji nima opredeljene take obdavčitve kapitalskih dobičkov je Hrvaška. Razlog gre verjetno iskati v dejstvu, da je Hrvaška edina od obravnavanih držav še v pogajanjih z Evropsko Unijo za vstop, poleg tega si pa prizadeva pritegniti čim več tujega kapitala. Verjetno pa lahko v prihodnosti pričakujemo spremembe na tem področju. Mislim, da bo šel razvoj predvsem v smeri prilagoditve ter vpeljave nekaterih davčnih pojmov ter razširitev davčnih zavezancev. Pred časom je bila opravljena anketa, kjer se je več kot 90% Hrvatov opredelilo, da si ne želijo uvedbe davka od odsvojitve vrednostnih papirjev in investicijskih skladov. Ko pomislim, kako bi se odločili Slovenci ali pa kakšen drug narod, ugotovim, da pravzaprav nihče rad ne plačuje davkov in tako je vzrok za tak razplet ankete jasen. Mislim, da bo Hrvaška uvedla sistem, ki bo primerljiv z našim, vendar se bo glede določitve stopnje, davčne osnove... odločala glede na takratno situacijo v državi. Glede na to, da je Hrvaška v veliki meri odvisna od turistične sezone, letos pa je bila le-ta slaba, mislim, da bo do teh sprememb prišlo hitro.

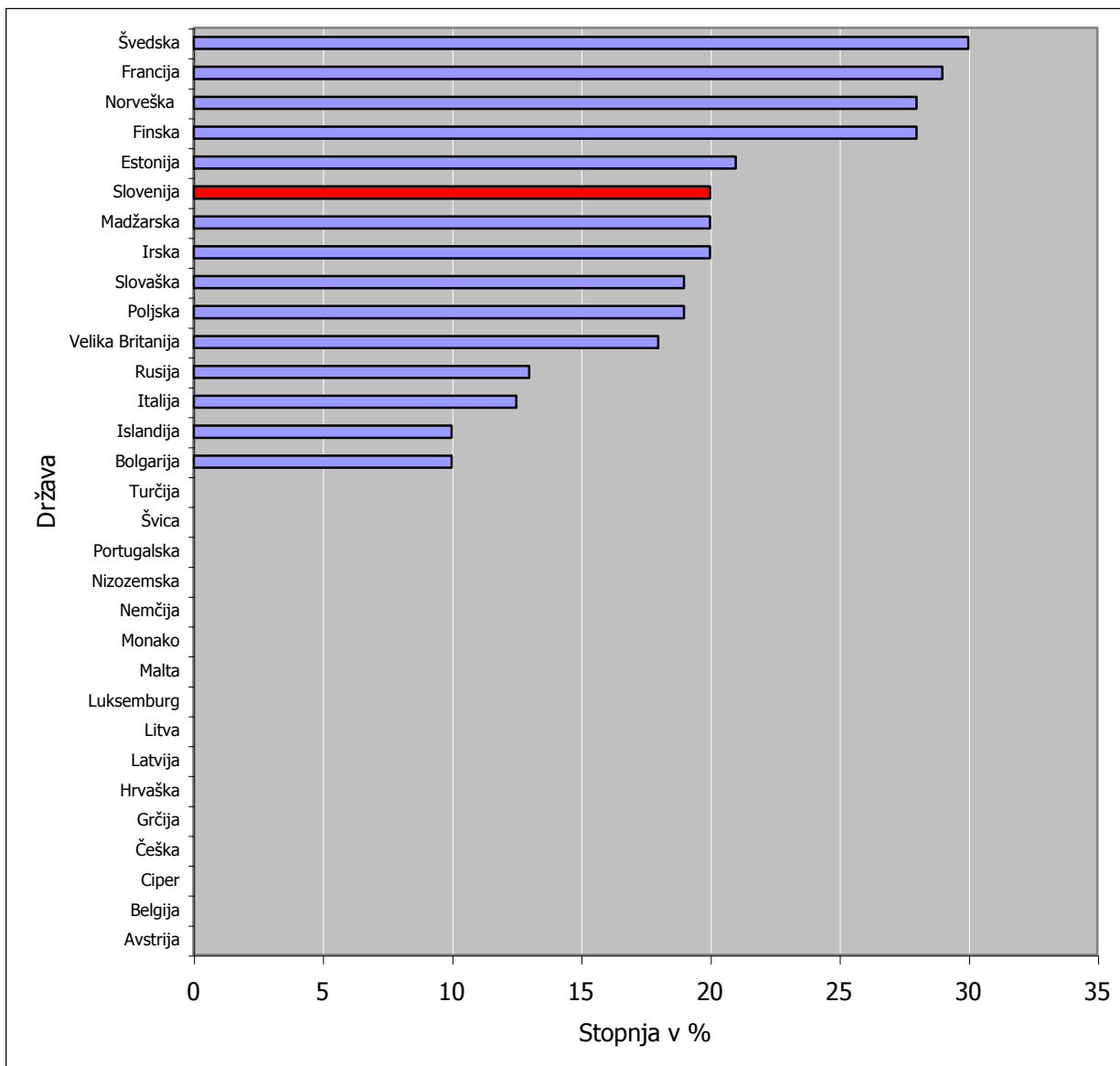
Glavne spremembe, ki sem jih opazila pri obdavčevanju v EU, so bile predvsem v smeri načina opredelitve davčne osnove, višine davčnih stopenj, ročnosti dobičkov, olajšav, oprostitev, načina obračunavanja realiziranih izgub ter načina vštevanja kapitalskih dobičkov v skupni znesek dohodninske osnove.

Avstrija vključuje kapitalske dobičke v dohodninsko osnovo ter jih obdavči po progresivni lestvici. Tak sistem je bil v veljavi v večini evropskih držav, vendar ga države z reformami ukinjajo in zamenjujejo s cedularno obdavčitvijo, ki jo ima tudi Slovenija. Tako obdavčitev imajo tudi npr. Velika Britanija, Italija, Madžarska, Norveška itd.

Nekatere države obdavčujejo kratkoročne kapitalske dobičke, ki so poimenovani kot špekulativni dobički in so večinoma neobdavčeni, že po 1 letu imetništva (Avstrija), v primeru Luksemburga pa celo 6 mesecev. Špekulativne kapitalske dobičke obdavčuje tudi Litva, Portugalska, Turčija. Nekatere države kapitalskih dobičkov ne obdavčujejo: Avstrija, Luksemburg, Malta. Nekatere celo poizkušajo spodbuditi domače gospodarstvo z 0% obdavčitvijo na dobičke, realizirane na podlagi vlaganja v delnice domače borze. Te so: Malta, Turčija, Grčija.

5.1 PRIMERJAVA DAVČNIH STOPENJ

Graf 1: Davčna stopnja na kapitalne dobičke v nekaterih državah v letu 2008

Vir: Keshi et al., 2008, Wikipedija, 2008, Worldwide tax 2008.

Graf 1 prikazuje davčne stopnje nekaterih evropskih držav v letu 2008 na kapitalni dobiček. Države imajo posebnosti pri obdavčevanju kapitalnih dobičkov, ki lahko znižajo ali zvišajo prikazano davčno osnovo. V grafu so prikazane osnovne davčne stopnje, saj jih ob upoštevanju vseh posebnosti ni moč primerjati. Slovenija se uvršča med države z visoko stopnjo davka na kapitalne dobičke in je primerljiva z Estonijo, Poljsko in Slovaško.

5.2 PRIMERJAVA OBRAČUNANEGA DAVKA

5.2.1 Za odsvojitvev nepremičnine v odvisnosti od dobe imetništva

Tabela 5: Prikaz davčne obveznosti rezidenta za leto 2008 pri odsvojitvi nepremičnine v odvisnosti od dobe imetništva

DRŽAVA	OSNOVA	MANJ KOT 1 LETO		PO 3 LETH		PO 5 LETIH	
		STOPNJA V %	OBVEZNOST	STOPNJA V %	OBVEZNOST	STOPNJA V %	OBVEZNOST
SLOVENIJA	100.000 €	20,00%	20.000 €	20,00%	20.000 €	15,00%	15.000 €
HRVAŠKA	100.000 €	25,00%	25.000 €	0,00%	0 €	0,00%	0 €
MALTA	100.000 €	35,00%	35.000 €	0,00%	0 €	0,00%	0 €
LUKSEMBURG	100.000 €	34,07%	34.073 €	0,00%	0 €	0,00%	0 €
AVSTRIJA	100.000 €	16,65%	16.648,95 €	16,65%	16.648,95 €	16,65%	16.648,95 €

Vir: lastni izračun, po Keshi et al., 2008.

V Tabeli 5 je prikazan izračun davčne obveznosti rezidenta posamezne države, pri odsvojitvi nepremičnine, ki ima vir v državi rezidentki obravnavane države v letu 2008. Za lažjo primerjavo sem določila enotno davčno osnovo 100.000 € za vse države, brez upoštevanja morebitnih stroškov, ki so ob tem priznani. Primerjala sem zakonsko določeno davčno stopnjo v odvisnosti od dobe imetništva.

Če primerjamo davčne obveznosti zavezancev pri odsvojitvi nepremičnine v manj kot 1 letu imetništva, lahko ugotovimo, da je rezident Luksemburga najvišje obdavčen (38% stopnja), sledi mu rezident Malte (35%), nato Hrvaška s 25% stopnjo ter Slovenija s 20% stopnjo, najmanj pa je obdavčen rezident Avstrije (16,6% stopnja). Razlog za tak razplet je v tem, da od leta 2008 Luksemburg visoko obdavčuje špekulativne kapitalske dobičke na nepremičnine (manj kot 2 leti dobe imetništva), po dohodninski lestvici, ki je ob tako visoki davčni osnovi v danem primeru dosegla najvišjo možno davčno stopnjo. Prav tako visoko obdavčuje Malta (manj kot 3 leta dobe imetništva), po dohodninski lestvici, kjer je v danem primeru davčna stopnja prav tako najvišja, 35%. Špekulativne kapitalske dobičke na nepremičnine obdavčujejo tudi Avstrijci (manj kot 10 let dobe imetništva), pri čemer je priznana davčna olajšava v višini polovice davčne osnove, nato pa obdavčena po progresivni dohodninski lestvici, pri čemer je prvih 10.000 € obdavčenih po stopnji 0%, naslednjih 15.000 € po stopnji 38,333%, preostanek (25.000 €) pa po stopnji 43,596%. Hrvaška obdavčuje kapitalske dobičke na nepremičnine po 25% stopnji, vendar le tri leta. Če pa je zavezanec stalno prebival na tem naslovu, je oproščen plačila davka. Slovenija kapitalski dobiček pri odsvojitvi nepremičnine obdavčuje cedularno, pri čemer je prvih 5 let imetništva stopnja 20%. Vsakih nadaljnjih 5 let se zmanjša za 5 %, po 20 letih smo davka oproščeni.

Če primerjamo odsvojitvev po 3 in 5 letih imetništva, ugotovimo, da je kapitalski dobiček na nepremičnine najvišje obdavčen v Avstiji in Sloveniji. V primerjavi z dobo imetništva

krajšim od 1 leta, pa sta obdavčevali najnižje. Hrvaška, Malta in Luksemburg po 3 letih ne obdavčujejo več, zaradi dobe imetništva in stalnega prebivališča. Po 3 letih imetništva najvišje obdavčuje Slovenija, pri tem pa je potrebno poudariti, da v izračunu ni upoštevano, da je slovenski rezident po treh letih stalnega bivanja v nepremičnini davka prost. Po 5 letih imetništva pa najvišje obdavčuje Avstrija, po 10 letih pa bi najvišje obdavčevala Slovenija.

5.2.2 Obdavčitev kapitalskih dobičkov za vrednostni papir v odvisnosti od dobe imetništva

Tabela 6: Podatki o letni inflaciji za leto 2003 - 2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
SLOVENIJA	4%	2%	2%	2%	5%	2%
HRVAŠKA	2%	1%	2%	3%	3%	2%
MALTA	1%	2%	2%	2%	0%	4%
LUKSEMBURG	2%	2%	3%	3%	2%	4%
AVSTRIJA	1%	1%	1%	2%	1%	1%

Vir: Eurostat, 2008.

V tabeli so prikazani podatki o letnih inflacijah posamezne države. Stopnja inflacije v obdobju od leta 2003 – 2008 je znašala v Sloveniji 22,4%, na Hrvaškem 11,4%, na Malti 15,1%, v Luksemburgu 19,3%, v Avstriji 10,8%. Ker inflacija pomeni splošen dvig cen izdelkov in storitev v gospodarstvu, kupna moč denarja pa s tem upada, je med izbranimi državami Slovenija v najslabšem izhodišču, saj je inflacija najvišja. Tako rezidenti držav z višjo stopnjo inflacije, posledično dosegajo realno ustvarjene manjše donose.

Za Tabelo 6 sem izbrala enaka izhodišča za vse obravnavane države. Vložek rezidenta posamezne države je 100.000 EUR, ob predpostavljenim enoletnem donosu 15%. Predpostavimo, da je vlagatelj vlagal v delnice, ki kotirajo na domači borzi. V izračunu je upoštevana stopnja inflacije posamezne države ter zanemarjeno dejstvo, da je potrebno za slovenske delnice upoštevati, da se za delnice, kupljene pred 1.1.2003, šteje za nabavno ceno delnice na dan 1.1.2006.

Tabela 7: Prikaz realnega donosa v eur za leto 2008 pri vloženih sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, krajšim od enega leta

Država	Vložena sredstva	1 letni donos	Donos v eur	Letna inflacija 2008	Realni 1 letni donos	Realni donos v eur	Davčna obveznost	Realni donos naložbe	Zakonska davčna stopnja
SLOVENIJA	100.000 €	15,00%	15.000 €	3,90%	11,10%	11.100,00 €	3.000 €	8.100,00 €	20%
HRVAŠKA	100.000 €	15,00%	15.000 €	2,20%	12,80%	12.800,00 €	0 €	12.800,00 €	0%
MALTA	100.000 €	15,00%	15.000 €	4,70%	10,30%	10.300,00 €	0 €	10.300,00 €	0%
LUKSEMBURG	100.000 €	15,00%	15.000 €	4,10%	10,90%	10.900,00 €	373 €	10.526,80 €	8,000%
AVSTRIJA	100.000 €	15,00%	15.000 €	1,90%	13,10%	13.100,00 €	1.917 €	11.183,35 €	38,333%

Vir: lastni izračun.

Tabela 7 prikazuje realni donos naložbe rezidenta posamezne obravnavane države v eur za leto 2008, ob predpostavljene donosu naložbe 15% ter lastništvom, krajšim od enega leta.

Ker je letna inflacija najvišja na Malti in najnižja v Avstriji v primerjavi z ostalimi obravnavanimi državami, je tako ustvaril rezident Malte najnižji realni donos, rezident Avstrije pa najvišjega. Ko pa upoštevamo še zakonske davčne stopnje ugotovimo, da je daleč najvišji realni donos dosegel rezident Hrvaške, saj Hrvati ne obdavčujejo kapitalskih dobičkov, doseženih pri odsvojitvi vrednostnih papirjev, hkrati pa so imeli dokaj nizko inflacijo. Prav tako ne obdavčujejo na Malti, saj gre za naložbo v domače vrednostne papirje, vendar je bila inflacija tam najvišja, zato se je realni donos na ta račun zmanjšal. Slovenija, Avstrija in Luksemburg odsvojitev vrednostnih papirjev obdavčujejo. Tako je bila najvišja davčna obveznost odmerjena v Sloveniji, in to za več kot 1000 eur, medtem ko se Luksemburg in Avstrija ne razlikujeta veliko. Glede na to je končni realni donos naložbe najnižji v Sloveniji, nato sledi Luksemburg, kjer je dobiček višji za 1000 eur. Med Hrvaško in Malto prihaja do razlik zaradi inflacije, donos pa je ohranjen, saj davek ni obračunan.

Tabela 8: Prikaz realnega donosa v eur za leto 2008 pri vloženih sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, daljšim od 3 let

Država	Vložena sredstva	3 letni donos	Donos v eur	Letna inflacija od 2005 - 2008	Realni 3 letni donos	Realni donos v eur	Davčna obveznost	Realni donos naložbe	Zakonska davčna stopnja
SLOVENIJA	100.000 €	45,00%	45.000 €	14,60%	30,40%	30.400,00 €	9.000 €	21.400,00 €	20%
HRVAŠKA	100.000 €	45,00%	45.000 €	11,40%	33,60%	33.600,00 €	0 €	33.600,00 €	0%
MALTA	100.000 €	45,00%	45.000 €	10,50%	34,50%	34.500,00 €	0 €	34.500,00 €	0%
LUKSEMBURG	100.000 €	45,00%	45.000 €	13,60%	31,40%	31.400,00 €	0 €	31.400,00 €	0%
AVSTRIJA	100.000 €	45,00%	45.000 €	7,60%	37,40%	37.400,00 €	0 €	37.400,00 €	0%

Vir: lastni izračun.

Zgornja tabela prikazuje realni donos v eur za leto 2008 pri vloženih sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, daljšim od 3 let. Opazimo, da po treh letih poleg Hrvaške in Malte, ki nista obdavčevali že pri lastništvu, krajšim od 1 leta, ne obdavčujeta več tudi Luksemburg in Avstrija. Ker je inflacija v obravnavanem obdobju najnižja v Avstriji, je

rezident te države ustvaril procentualno najvišji 3-letni realni donos. Na zadnjem mestu je pristala Slovenija, ki poleg visoke davčne stopnje, dosega tudi najvišjo 3-letno inflacijo ter tako dosega najmanjši realni donos v eur, kot tudi najmanjši končni donos naložbe. Najvišji končni donos naložbe dosega rezident Malte, predvsem zaradi 0% davčne stopnje ter relativno nizke inflacije. Med državami z 0% davčno stopnjo prihaja do razlik zaradi različnih stopenj inflacije.

Tabela 9: Prikaz realnega donosa v eur za leto 2008 pri vloženi sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, daljšim od 5 let

Država	Vložena sredstva	5 letni donos	Donos v eur	Letna inflacija od 2003 - 2008	Realni 5 letni donos	Realni donos v eur	Davčna obveznost	Realni donos naložbe	Zakonska davčna stopnja
SLOVENIJA	100.000 €	65,00%	50.000 €	22,40%	42,60%	42.600,00 €	7.500 €	35.100,00 €	15%
HRVASKA	100.000 €	65,00%	50.000 €	15,40%	49,60%	49.600,00 €	0 €	49.600,00 €	0%
MALTA	100.000 €	65,00%	50.000 €	15,10%	49,90%	49.900,00 €	0 €	49.900,00 €	0%
LUKSEMBURG	100.000 €	65,00%	50.000 €	19,30%	45,70%	45.700,00 €	0 €	45.700,00 €	0%
AVSTRIJA	100.000 €	65,00%	50.000 €	10,80%	54,20%	54.200,00 €	0 €	54.200,00 €	0%

Vir: lastni izračun.

V primerjavi s tabelo 8 opazimo, da kapitalske dobičke zopet obdavčuje samo Slovenija. Tokrat je davčna obveznost 15%, ki pa se bo vsakih 5 let imetništva znižala za 5 odstotnih točk. V primerjavi z ostalimi bi Slovenija v 20 letih pobrala daleč najvišjo davščino. Poleg tega je bila letna inflacija obravnavanega obdobja najvišja v Sloveniji, za več kot 10% pa je bila nižja v Avstriji, katere zavezanec je dosegel najvišji realni donos ter najvišji realni donos naložbe.

6 HARMONIZACIJA OBDAVČITVE KAPITALSKIH DOBIČKOV

Davki so eno od področij, ki so po zakonodaji EU v izključni pristojnosti članic EU, davčna politika pa zato v praksi pogosto instrument konkurenčnosti držav. Nižjo davčno obremenitev za zdaj s pridom izkoriščajo predvsem nove države članice EU, ki prenašajo izpad davčnega dohodka v upanju na povečanje konkurenčne prednosti oz. na selitev industrije in delno tudi storitvenih dejavnosti iz starih članic EU v nove. Starejše države članice EU davčno konkuriranje novih članic gledajo z nezaupanjem. Dejstvo je, da v primarni in sekundarni zakonodaji EU glede davčnega konkuriranja ni prav nobenih omejitev; to je sprejeto kot ena od legitimnih oblik gospodarske konkurenčnosti držav. Po drugi strani pa se omenjene države upravičeno bojijo za svojo državno blaginjo, saj je ta mogoča le ob relativno visoki splošni stopnji, vsakršno davčno konkuriranje pa bi socialne izdatke in transferje države nujno zmanjšalo. Stališče Evropske komisije je na strani novih držav članic, saj je davčno konkuriranje eden od temeljev konkurenčnega boja držav za privabljanje tujih neposrednih investicij. V nasprotju s tem pa sta Francija in Nemčija, ki zagovarjata enoten evropski trg ter čim bolj nevtralnno davčno območje. Vendar je za to bolj malo možnosti, saj je za takšno odločitev znotraj EU potrebno soglasje vseh držav članic. Vsaka stran ima glede kratkoročnih gospodarskih in političnih interesov dovolj prepričljive argumente, da spor ostaja neodločen. Kljub vsemu pa je najbrž v primarnem interesu vseh držav članic, tudi stabilnejših, čim hitrejša gospodarska rast novih članic, doseganje EU povprečja in s tem tudi gospodarska in ne samo politična integracija novih članic v skupnost. Z ekonomskega vidika je najbolj zaželen uravnotežen razvoj celotne skupnosti, zato morajo imeti slabše razvite novinke višjo gospodarsko rast, če hočejo kdaj dohiteti razvite države zahodne Evrope. Evropa je na globalnem prizorišču močna protiutež vse bolj vprašljivemu gospodarsko-političnemu monopolu ZDA (in morebiti prihodnjemu monopolu Kitajske), tak status pa lahko ohrani samo na podlagi znanih vzorcev obnašanja, se pravi ob upoštevanju pluralizma interesov v družbi, tako ekonomskih, socialnih in etičnih. V prihodnosti bo odvisno, v katero smer se bo Evropa kot integracija razvijala: v pluralno skupnost svobodnih držav, ki ekonomske interese usklajujejo v skupno korist ali v Evropo dveh ali več hitrosti, ki predvsem ščiti pridobljene pravice nekaterih velikih članic (po Berčič in Aristovnik, 2004).

6.1 PREDPISI EU ZA OBDAVČITEV KAPITALSKIH DOBIČKOV

Predpisi Evropske unije posegajo v nacionalne sisteme dohodnine deloma z direktivo o proporcionalnem sistemu obdavčevanja, ki velja za združitve, delitve, prenose sredstev in zamenjave delnic družb iz različnih držav članic in direktivo o obdavčitvi dohodka od prihrankov v obliki obresti. Ti dve direktivi sta upoštevani tudi v slovenski davčni zakonodaji (po Šircelj, 2005, str. 6).

Sredi leta 2003 je bil storjen korak k harmonizaciji obdavčitve kapitala, ki je prinesla s strani EU Direktivo o obdavčitvi dohodka od obresti in avtomatični izmenjavi informacij, ki je pričela veljati 1.1.2005. Direktiva je bila sprejeta, ker je bila obdavčitev obresti nizka ali pa je sploh ni bilo ter ker države članice niso o dohodku obveščale davčnih oblasti v državi rezidence. Zaradi neobveščanja je bilo možno davčno izogibanje s prenosom finančnih sredstev iz države ter tako doseči večjo neto donosnost naložb.

6.2 IZOGIBANJE DVOJNEGA OBDAVČEVANJA

Konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja so mednarodne pogodbe, ki se sklepajo z namenom spodbujanja gospodarske rasti, tako, da se odpravljajo davčne ovire pri mednarodnem trgovanju in investiranju ter zmanjšuje možnost davčnih utaj. Države uporabljajo pri pogajanjih za sklenitev konvencij osnutek, ki z določenimi modalitetami temelji na Vzorčni OECD konvenciji. Slovenija je svoj osnutek konvencije nazadnje dopolnila leta 2002, Vzorčna OECD konvencija pa se redno dopolnjuje vsaki dve leti; nazadnje je bila spremenjena leta 2008. Slovenija konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja sklepa od leta 1991; trenutno je v veljavi 43 konvencij (DURS, 2009).

Kapitalske dobičke iz tujine se je v Sloveniji prvič začelo obdavčevati s 1.1.2005. Od takrat za kapitalske dobičke iz tujine velja enaka stopnja obdavčitve kot za kapitalske dobičke v Sloveniji. To načelo pa ima svoje pomanjkljivosti, saj vodi v dvojno obdavčitev. Zaradi tega se izvajajo Konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja in preprečevanju davčnih utaj. Taka oblika obdavčitve ustvari dvojno obdavčitev z državami, s katerimi Slovenija nima sklenjene konvencije.

Čeprav je možnost dvojne obdavčitve dobička iz kapitala, pa kapital še vedno odteka iz nekaterih držav neobdavčeno, saj nekatere države nimajo sporazuma o izmenjavanju informacij. Pri tem je potrebno opozoriti, da gre za davčno utajo po slovenski zakonodaji, saj je po ZDoh-2 v 5. členu potrebno kapitalske dobičke iz tujine prijaviti davčnemu organu.

7 ZAKLJUČEK

Tema diplomskega dela je bila primerjava obdavčenja kapitalskih dobičkov med Republiko Slovenijo in državami po lastnem izboru. Te države so še: Hrvaška, ki je v pristopnih pogajanjih z Evropsko unijo, Malta, ki je ena izmed novejših držav članic, Luksemburg in Avstrija, ki sta članici unije dlje časa. Pri tem Slovenija obdavčuje kapitalske dobičke cedularno, po stopnji 20%, ki se vsake 5 let imetništva zmanjša za 5 odstotnih točk, po 20 letih pa smo davka oproščeni. Hrvaška obdavčuje kapitalske dobičke kot dokončni davek, stopnja davka je 25%. Pri tem pa je potrebno poudariti, da zakonodaja še zdaleč ni primerljiva z evropsko, saj je definicija obdavčljivega kapitala bistveno drugačna in ne predvideva obdavčitve vrednostnih papirjev in investicijskih točk. Avstrija obdavčuje kapitalske dobičke po progresivni dohodninski lestvici. Predvsem obdavčuje visoko špekulativne kapitalske dobičke. Prav tako špekulativne dobičke obdavčujeta Luksemburg in Malta. Luksemburg nekatere kapitalske dobičke obdavčuje po progresivni dohodninski lestvici (premičnine), nekatere pa kot dokončni davek. Pri tem so lahko priznane še določene olajšave, ki lahko bistveno zmanjšajo davčno obveznost. Malta daje na izbiro zavezancu, da poravna davčno obveznost v obliki davčnega odtegljaja (od 10 do 15%) ali pa se tak dohodek vključi v progresivno dohodninsko lestvico.

Slovenska zakonodaja s področja obdavčevanja kapitalskih dobičkov se je od osamosvojitve dalje bistveno spremenila trikrat. Prvič se je to področje uredilo z Zakonom o dohodnini iz leta 1993, vendar so se kapitalski dobički dejansko začeli obdavčevati v letu 1997. Dobički iz kapitala so takrat predstavljali dohodninski vir in so se vključili skupaj z drugimi dohodki v dohodninsko osnovo in obdavčili po dohodninski lestvici. Davčna stopnja je bila odvisna od dohodninskega razreda zavezanca. Obdavčevalo se je le kapitalske dobičke od prodaje vrednostnih papirjev in nepremičnin pred iztekom 3 let imetništva. Nato je v letu 2004 sledila korenitejša reforma, ki je uvedla tudi obdavčitev pretežnih lastniških deležev. Zakon ni zdržal dolgo, saj se je leta 2006 dobičke iz kapitala začelo obdavčevati po cedularni 20% proporcionalni stopnji. Vpeljava cedularne obdavčitve kapitalskih dobičkov se je izkazala za pozitivno in bolj pravično v primerjavi s prejšnjim sistemom, saj je bil v določeni meri za varčevanje in varčevalce zapleten. Zavezanec zaradi vštevanja kapitalskih dobičkov v davčno osnovo in spremenljivosti davčne stopnje tako ni mogel natančno predvideti svoje davčne obveznosti. Tako so se v najslabšem primeru kapitalski dobički obdavčevali po stopnji 50%, ki je v primerjavi z 20% zdajšnjo stopnjo neprimerljivo visoka. Znižanje davčne stopnje je bilo dobro sprejeto, vendar je ukinitiv 3 letnega špekulativnega roka prineslo precej negotovanja, saj se je v ZDoh-2 posegalo v obdavčitev dobičkov, ki so bili davka že oproščeni ter se je na tak način poseglo v že pridobljene pravice. Ukinitiv možnosti revalorizacije nabavne vrednosti kapitala ne dovoljuje prilagoditev z inflacijo, ki pa vpliva na donosnost naložbe. Stroški, ki zmanjšujejo nabavno vrednosti kapitala so priznani v

višini 1%. Ob tem pa moram poudariti, da so s strani vlagatelja bistveno večji, saj se gibljejo vstopne provizije med 3% in 5,25%, pozabiti pa ne smemo še upravljalno provizijo, ki se obračuna enkrat letno v višini 1% celotne naložbe. Če donosi ne dosegajo inflacije ter stroškov, se realno z realiziranimi kapitalskimi dobički ustvari izguba, od realno ustvarjene izgube pa se državi vseeno plača davek na kapitalski dobiček, ki ga dejansko ni bilo.

Davki so eno od področij, ki so po zakonodaji EU v izključni pristojnosti članic EU, davčna politika pa zato v praksi pogosto instrument konkurenčnosti držav. Predpisi Evropske unije posegajo v nacionalne sisteme dohodnine deloma z direktivo o proporcionalnem sistemu obdavčevanja, ki velja za združitve, delitve, prenose sredstev in zamenjave delnic družb iz različnih držav članic in direktivo o obdavčitvi dohodka od prihrankov v obliki obresti. Sredi leta 2003 je bil storjen korak k harmonizaciji obdavčitve kapitala, ki je prinesla s strani EU Direktivo o obdavčitvi dohodka od obresti in avtomatični izmenjavi informacij, ki je pričela veljati 1.1.2005. Od tu dalje pa so države popolnoma svobodne glede obdavčevanja kapitalskih dobičkov fizičnih oseb, kar se kaže v konkuriranju predvsem zaradi pritegnitve večjega obsega kapitala v domače gospodarstvo tako na ravni posameznika kot podjetja.

S strani posameznika pa je največje bogastvo zavedanje, da je za prihodnost pomemben element finančne discipline tudi varčevanje, ne glede na to v kakšnem obsegu in načinu. Vsak naj varčuje po svojih zmogljivostih, bolje malo kot nič, ali pa celo utapljanje v kreditih. Zdajšnja finančna kriza je za posledico pustila pri marsikaterem vlagatelju grenak priokus in nezaupanje. Vendar je pri tem pomembno poudariti, da je potrebno pri vsaki obliki varčevanja pretehtati cilje, ki jih ob tem zasledujemo, bodisi donosnost, varnost, likvidnost, riziko, itd. ter tvoriti kombinacijo, ki je za nas najbolj primerna. Pri tem je pomembno tudi naše poznavanje trga kapitala, vsaj do te mere, da pomembne odločitve sprejemamo sami. Na drugi strani lahko visoki davki odvrnejo posameznika od varčevanja, kar je zanj kot za državo slabo. Država se mora zavedati, da davki niso pomembni samo za proračun, ampak tudi za blagostanje ljudstva in njegov razvoj. Slovenija morala razmisliti tudi o večji prilagodljivosti davčne zakonodaje razvoju trga kapitala. Nedopustno je, da davčna zakonodaja vpliva na ekonomske odločitve vlagateljev. To se jasno kaže na primeru likvidnosti trgovanja na Ljubljanski borzi. Napačno zastavljen davčni sistem lahko vlagatelja priklene v trenutni portfelj in v primeru, ko nastopi recesija, povzroči neoptimalno razporeditev kapitala. Beg velikih in institucionalnih domačih vlagateljev smo že doživeli, sedaj bežijo še mali vlagatelji.

Naj zaključim z mislijo, da je Slovenija majhna ekonomija, ki je v veliki meri odvisna tudi od zunanjega dogajanja na trgu. Ob predpostavki, da zgradimo bolj konkurenčen davčni sistem, ki bo pritegnil velike zunanje vlagatelje (Amerika, Kitajska), bi pomenilo razsežnosti, o katerih si tudi sanjati ne upamo.

LITERATURA IN VIRI

- I. BERČIČ, BOŠTJAN. ARISTOVNIK, ALEKSANDER. Davčna harmonija po nemško. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2004, št. 28, str. 21-22.
- II. KESHI, Juhani et al. European tax handbook. IFBD, Amsterdam, 2008, str. 1-615.
- III. KOBAL, Aleš. Spremembe dohodninske zakonodaje 2006. Davčno-finančna praksa, Ljubljana, 2006, št. 10, str. 10.
- IV. PAVČNIK, Marijan. Leksikon prava. Cankarjeva založba, Ljubljana, 2003, str. 204.
- V. PERNEK, Franc et al. Finančno pravo in javne finance – posebni del. Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 2002, str. 1-212.
- VI. ŠIRCELJ, Andrej. Nova davčna zakonodaja. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, str. 6.
- VII. ZAKOTNIK, Irena. Zakon o dohodnini (ZDoh-1), Uvodna pojasnila. GV Založba, Trzin, 2004, str. 21.
- VIII. VERBINC, Franc. Slovar tujk, 9. izdaja. Cankarjeva založba v Ljubljani, Ljubljana, 1989, str. 331.

INTERNETNI VIRI

- I. Davčna uprava RS. Brošura: Mednarodna obdavčitev.
URL=«http://www.durs.gov.si/si/mednarodno_obdavcevanje/brosura_mednarodna_obdavcitev/«. 20.07.2009.
- II. Državna uprava Malte. Stopnje dohodnine.
URL=«<http://www.ird.gov.mt/services/taxrates.aspx>«. 17.07.2009.
- III. EUROSTAT. Podatki o inflaciji.
URL=«<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>«. 20.08.2009.
- IV. KD skladi, družba za upravljanje d.o.o.
URL=«<http://www.kd-skladi.si/>«. 15.07.2009
- V. Ljubljanska borza. Vrste finančnih instrumentov.
URL=«<http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=8190&sid=hc6ET3Wh6XKI9Y7P>«. 02.07.2009.
- VI. WIKIPEDIA, Prosta enciklopedija.
URL=«<http://sl.wikipedia.org/wiki/Kapital>«, 02.07.2009.
URL=«<http://sl.wikipedia.org/wiki/Avstrija>«, 02.07.2009.
URL=«<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenija>«, 02.07.2009.
URL=«<http://sl.wikipedia.org/wiki/Hrvaška>«, 02.07.2009.
URL=«<http://sl.wikipedia.org/wiki/Luksemburg>«, 02.07.2009.
URL=«<http://sl.wikipedia.org/wiki/Malta>«, 02.07.2009.

ZAKONI IN PRAVILNIKI

- I. Pravilnik o obrazcih za napovedi za odmero akontacije dohodnine in o obrazcih za napovedi za odmero dohodnine od dohodka iz kapitala. (Uradni list RS, št. 138/06, 119/08).
- II. Pravilnik o obrazcu za napoved za odmero davka od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov za l. 2008. (Uradni list RS, št. 126/2008).
- III. Slovenski računovodski standard 8. (Uradni list RS, št. 118/2005).
- IV. Stvarnopravni zakonik RS. (Uradni list RS, št. 87/2002).
- V. Zakon o davku na dediščine in darila (Uradni list RS, št. 117/2006).
- VI. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/2006).
- VII. Zakon o dohodnini. (Uradni list RS, št. 117/2006, Ur.l. RS, št. 33/2007, 45/2007, 90/2007, 10/2008, 78/2008, 92/2008, 125/2008, 20/2009).
- VIII. Zakon o dohodnini. (Uradni list RS, št. 54/2004, št. 80/2004, št. 139/2004).
- IX. Zakon o gospodarskih družbah. (Uradni list RS, št. 42/2006).
- X. Zakon o trgu finančnih instrumentov. (Uradni list RS, št. 67/2007).

SEZNAM TABEL IN GRAFOV

- I. Graf 1: Davčna stopnja na kapitalske dobičke v nekaterih državah v letu 2008, str. 35.
- II. Tabela 1: Stopnje dohodnine za leto 2008, str. 25.
- III. Tabela 2: Stopnje dohodnine nerezidenta za leto 2008, str. 28.
- IV. Tabela 3: Stopnje dohodnine (neporočeni) za davčno leto 2009, str. 28.
- V. Tabela 4: Stopnje dohodnine za davčno leto 2008, str. 31.
- VI. Tabela 5: Prikaz davčne obveznosti rezidenta za leto 2008 pri odsvojitvi nepremičnine v odvisnosti od dobe imetništva, str. 36.
- VII. Tabela 6: Podatki o letni inflaciji za leto 2003 – 2008, str. 37.
- VIII. Tabela 7: Prikaz realnega donosa v eur za leto 2008 pri vloženi sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, krajšim od enega leta, str. 38.
- IX. Tabela 8: Prikaz realnega donosa v eur za leto 2008 pri vloženi sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, daljšim od 3 let, str. 38.
- X. Tabela 9: Prikaz realnega donosa v eur za leto 2008 pri vloženi sredstvih 100.000 eur ter lastništvom, daljšim od 5 let, str. 39.

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Spodaj podpisana..... izjavljam, da je to diplomsko delo moje avtorsko delo in se strinjam z objavo diplomskega dela na internetu.

Diplomsko delo je lektorirala Mira Arh, prof. slov. jezika, dne 22.3.2010

